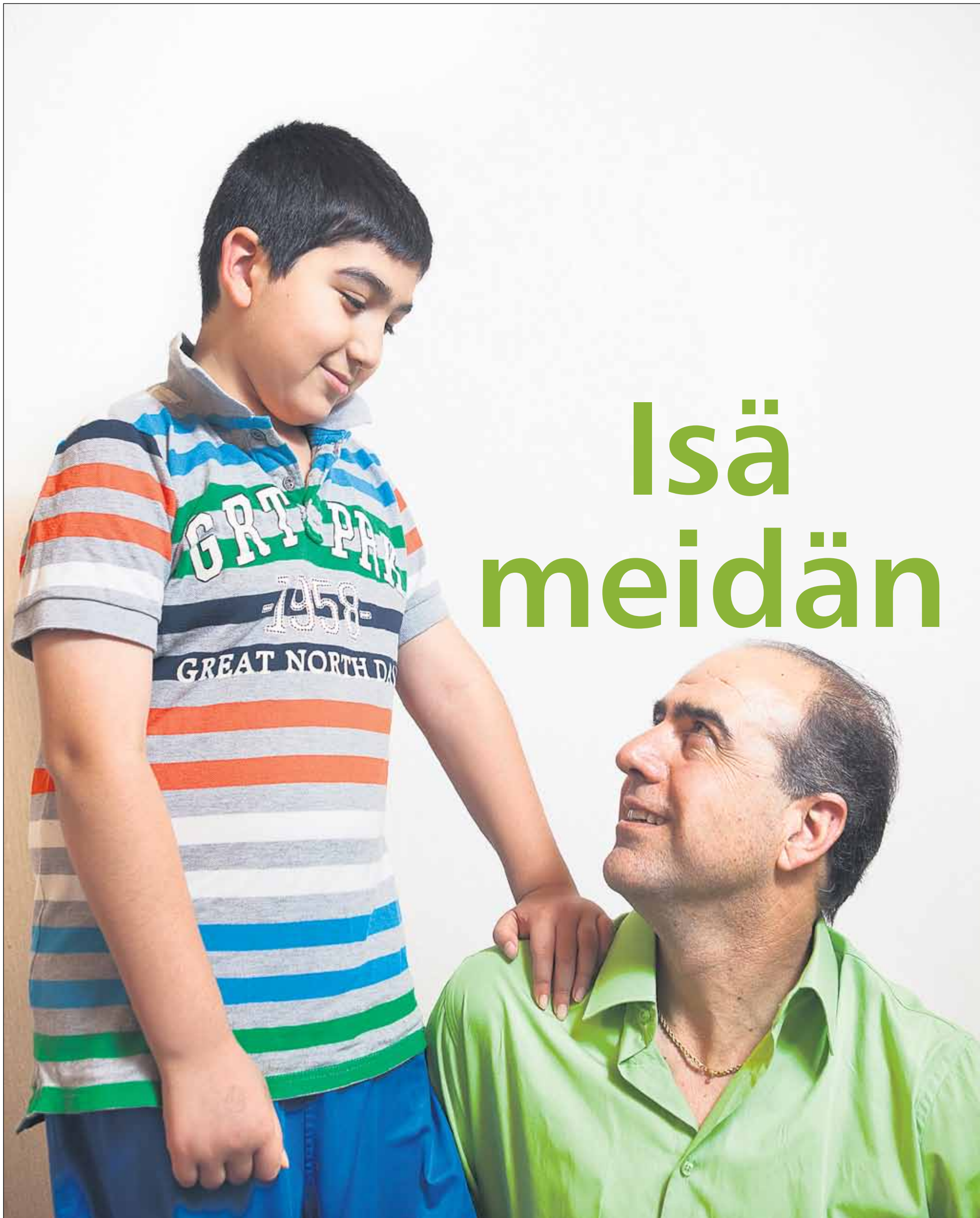

Henki & elämä

Jyväskylän seurakunnan lehti **18** 8.11.2012

Isä meidän

Kannen kuva:

Sunnuntai 11.11. on isänpäivä. Ali Moradin perhe viettää yhteistä aikaa ja käy tervehtimässä isoisää. Kirkoissa on tarjoilla kakkukahvit.
Kuva: Sami Saarenpää

Kirkon kiertue nuorten syrjäytymistä vastaan

Kirkkohallituksen ja hiippakuntien Nyt on henki päällä -kiertueen teema on Nuoret ja syrjäytyminen. Kiertue käy kaikissa hiippakunnissa. Lapualla kiertue on 17.11. Kiertueelle on kutsuttu kirkon työntekijöitä ja päättäjiä sekä

muun muassa alueen kansanedustajia. Ääneen ja vaikuttamaan pääsevät myös nuoret itse. Rippikoulu ja muu kirkon nuorisotyö ovat hyviä tapoja vahvistaa nuorten osallisuutta. Niiden yhteydessä kohdataan myös syrjäyty-

misvaarassa olevia. Kirkon erityisnuorisotyön ydin on auttaa nuoria, joiden hätä on kaikista suurin. Kirkko panostaa vuosittain lapsi-, perhe- ja nuorisotyöhön noin 330 miljoonaa euroa. Kirkon kasvatus-työssä toimii 4000 ammattilaista.

Suurella sydämellä

Haluatko uutta sisältöä arkeesi? Haluatko kohdata uusia ihmisiä? Tule vapaaehtoiseksi. Lisää vapaaehtoistyön mahdollisuuksista www.suurellasydamella.fi

Kolumni

Lahja

Tiedän paljon asioista, jotka eivät kiinnosta minua lainkaan. Esimerkiksi, kuka putosi Tanssii tähtien kanssa -ohjelmasta, kuinka älypuhelimien Android-ohjelmistopino eroaa Windows-pohjaisesta käyttöliittymästä ja mitkä tasot Nalle Wahlroos selvitti Angry Birdsissä.

Luen aamuisin Keski-suomalaisen ja Hesarin, usein myös Aamulehden. Kuuntelen muutaman tunnin Yle Radio Keski-Suomea tilanteesta riippuen taustalla tai kunnolla kuunnellen, katson televisiota uutislähetyksen pari päivässä, selaan netissä ilta-päivälehtiä sekä keskustelen sosiaalisessa mediassa; muutama paikallislehti, aikakauslehtiä sekä ammatteille kuukausittain. Jotkut asiat nostetaan esille, toiset jäävät pimentoon. Medialukutaitoni ei ole riittävä, ja löydän itseni kieriskelemässä epäolennaisuuksissa yhä useammin ja useammin.

Viimeisen vuoden aikana minut kutsuttiin sinne ja tänne. Menin sinne ja tänne, koska kutsuttiin. Minua pyydettiin tekemään sitä sun tätä. Tein sitä sun tätä, koska pyydettiin. Samalla jätin hyvin paljon menemättä minne olisin halunnut ja tekemättä mitä olisin tahtonut.

Kuinka monta kertaa olenkaan hokenut tai pikemminkin selittänyt, että aika on kulunut tosi nopeasti tai että aika loppui jälleen kerran kesken? Miksi? Koska pyöriskelen turhuudessa ja en osaa sanoa ei.

Minun on väärin ajatella, että aika on kulunut, mennyt minnekään tai loppunut kesken. Saan joka hetki uutta käyttämätöntä aikaa; nyt, nyt ja nyt. Saan puhtoista aikaa jokaisen hetken täydeltä niin paljon kuin hetken mahtuu. Minun pitäisi olla kiitollinen eikä moittia saamaani. On minusta kiinni, kuinka aikani käytän. Keskitynkö olennaiseen vai turhaan? Esimerkiksi annanko saamaani aikaa tarpeeksi lapsilleni, parisuhteelleni, ystäväilleni vai kulutanko aikani hömppään. Myös oma itse tarvitsee aikaa, ja kalenterini sivuilla pitäisi lukea yhä useammin Pasi.

Tämän päivän monimutkainen todellisuus vieraannuttaa elämän perusarvoista, jos emme ole tarkkana ja kyllin päättäväisiä, terveellä tavalla itsekkäitäkin. Olen epäonnistunut monta kertaa. Kuitenkaan koskaan ei ole liian myöhäistä muuttaa käsityksiään.

Tämä hetki on merkityksellinen. Aika tekee tämän hetken mahdolliseksi, kuten myös seuraavan hetken, tunnin, vuorokauden, kuukauden, elämän. Aika on lahja, suurin lahja, mitä voimme kuvitella.

Pikkulapset leikkivät joululahjoillaan yhdessä pukiin lähdettyä niin, että lopulta kukaan tenavista ei muista mikä paketti kenellekin alun perin oli nimetty. Jaetaan myös me isotkin jokahetkinen lahjamme mahdollisimman hyvin ja sopivassa suhteessa itsemme ja toistemme kanssa. Käytetään viisaasti tämä hetki, ainutkertainen aikamme, joka ei ole meidän määritettävissä eikä ennustettavissa.

Pasi Lönn, kirjailija

Jerikon köyhät käsittelee eriarvoisuutta

Torstaiteatteri tuo ensi-iltaan Jerikon köyhät -näytelmän. Näytelmän aiheita ovat taloudellinen valta ja sen vaikutukset yksilöihin, perheisiin ja yhteiskuntarauhaan.

Näytelmä kertoo rikkaasta Sakkeuksesta, joka toimii verojohtajana Jerikon kaupungissa. Eletään muinaisen Rooman valtakunnan aikaa.

Jerikossa ilmapiiri kiristyy, kun Sakkeus määrää alaiselleen kohtuuttoman tehtävän. Tämän tulee karhuta suuri velka oman sukulaisperheensä äidiltä.

Kaupunkilaiset epäilevät, että Sakkeus rikastuu köyhien kustannuksella. Asemasta ja varallisuudesta näyttää tulevan ihmisarvon mittareita. Perhe- ja työsuhteet särkyvät. Vastuuton vallankäyttö lietsoo levottomuuksia ja väkivaltaa.

Näytelmän keskeinen viesti on, että jokaisen ihmisen – myös vallankäyttäjän – ihmisarvo on yhtäläinen ja luovuttamaton. Sitä tulee kunnioittaa ja suojella. Vastavoimia mielivallalle ovat totuus ja oikeudenmukaisuus.

Jerikon köyhät -näytelmän ohjaa **Mika Lahtinen**. Näyttelijät ovat opiskelijoita ja nuoria aikuisia.

Sakkeusta näyttelee **Miika Väisänen** ja tämän palvelijaa **Mika Virta**. Palvelijan sukulaisperheen äitiä näyttelee **Paula Muranen**. Muita jerikolaisia esittävät **Tarja**

Mitä ihmettä - ei voi olla totta! Sakkeus kuulee Jerikossa kiertävän juorun palvelijalta. KUVA MIKA LAHTINEN

Antinkaapo, Viivi Kivi, Erja Korteoja, Katariina Murtonen ja Sampsa Nykänen.

Käsikirjoituksen ovat tehneet ohjaaja ja näyttelijät yhdessä. He ovat rakentaneet tarinan improvisaation ja muiden draama-harjoitteiden avulla. Tarinan taustalla on Raamatun kertomus Sakkeuksesta.

Näytelmän esityspaikka on Yliopiston vanha Juomatehdas, (Vapaudenkatu 25). Esityksen kesto on n. 60 minuuttia.

Pääsylippu 12 e. Eläkeläisille 10 e. Opiskelijoille, työttömille, äitiysvapaata viettävälle sekä maanpuolustusvelvollisuuttaan

suorittaville 7 e. Lippuvaraukset: www.torstaiteatteri.fi tai p. 040 557 5535

Jerikon köyhät -näytelmän esitysajat:

Ti	3.11. klo 19
Ke	21.11. klo 19
La	24.11. klo 14
Ma	26.11. klo 19
Ke	28.11. klo 19
Ti	4.12. klo 19
Ke	5.12. klo 19
La	8.12. klo 14
Ke	12.12. klo 19
La	15.12. klo 14

Ajatella! Kohta on Ajattelun viikko

Marraskuussa vietetään ensimmäistä valtakunnallista Ajattelun viikkoa.

Viikko huipentuu torstaina 15.11.

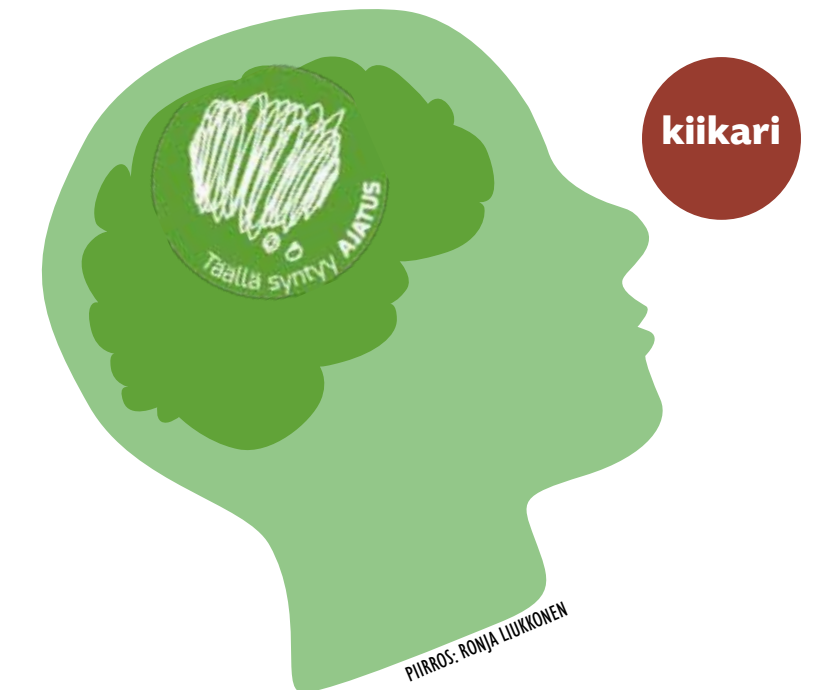
Helsingin tuomiokirkossa järjestettävään avoimeen Kaveria ei jätetä -yleisötilaisuuteen.

Yleisötilaisuudessa keskustelevat toimittaja **Arto Nybergin** johdolla syrjäytymisestä muun muassa pääministeri **Jyrki Katainen**, Helsingin jalkapalloareenan Sonera Stadiumin toimitusjohtaja **Aki Riihilahti** sekä emeritus piispa **Eero Huovinen**. Tilaisuuden päätteeksi kerätään ajatuskolehti.

Valtakunnallisen Ajattelun teemaviikon tarkoituksena on lisätä ajattelun arvostusta Suomessa. Ajattelun viikko järjestetään nyt ensimmäisen kerran 12.–18.11. Viikon suojelija on pääministeri Jyrki Katainen.

Ajattelun viikolla annetaan ja jaetaan jokaiselle suomalaiselle virikkeitä ja ideoita ajatteluun sekä innostetaan kaikkia kiinnittämään huomionsa ajattelun taitoon ja sen kehittämisen mielekkyyteen. Viikon missiona on Ajatella!

Turun Luostarivuoren lukion ja EVAn kokoamat raadit ovat valinneet tahoillaan kymmenen suomalaista ajattelijaa. Heistä mm. **Juha Jokela, Tommi Uschanov ja Marko Tervio** osallistuvat

Helsingin yliopiston Tiedekulmassa järjestettävään Ajattelun tuntiin, jonka koko ohjelma löytyy sivuilta www.suomi-ajattee.fi

Tiistaina 13.11. julkaistaan *Mitä tapahtuu huomenna ajattelulle* -väitekirja, jossa tunnetut suomalaiset tutkimusprofessori **Kiti Müllerin** ja filosofi **Lauri Järvillehdon** johdolla sukeltavat ajattelun maailmaan. Oma ajatteluaan avaavat mm.

Jorma Uotinen, Johanna Sinisalo, Helena Ranta sekä **Göte Nyman**.

Ajattelun viikko innostaa ajattelemaan tavoitteellisesti. Torstaina 15.11. Ajattelun viikon yhteisö kutsuu kaikki suomalaiset järjestämään tahollaan työpajan, jotta mahdollisimman moni pysähtyisi ajattelemaan, mitä hän itse aikoo syrjäytymisen vähentämiseksi tehdä.

Lue lisää: www.suomijattelee.fi

Jyväskylän kirkollisveroprosentti säilyy entisellään

Jyväskylän seurakunnan kirkollisveroprosentti säilyy nykyisellään. Kirkkovaltuusto vahvisti tiistain 29.10. kokouksessaan ensi vuoden veroprosentiksi 1,45. Seurakunnan talouteen vaikuttavat ensi vuonna merkittävästi liittyminen Kirkon

Palvelukeskuksen asiakkaaksi sekä Kirkon keskusrahastoon perittävä ylimääräinen eläkemaksu. Seurakunnan kokonaistulos jää taloussuunnitelman mukaan hiivenen ylijäämäiseksi. Neljä viidesosaa seurakuntien tuloista on verotuloja.

Helsingin Sanomien raati pohti, tarvitaanko kristillisiä erityispyhiä

Suurin osa raatilaisista peukutti pyhiä. Näin vastasi esseisti Antti Nylén: Nykyaikana niitä tietenkin tarvitaan enemmän kuin koskaan. Ihmisten taloudellinen toime-
liaisuus on saanut maapallolla jo riittävästi tuhoa aikaan. Pitäisi olla

runsaasti päiviä, jolloin työnteko on sekä maallisen että hengellisen rangaistuksen uhalla kielletty. Olisi myös hyvä, jos kristinuskon perusviisautta säilytettäisiin edes jossakin. Kalenterista tulisi hyvä kristinuskon museo.

- Olen löytänyt jälleen lapsuuteni lohduttajan, Sören Kierkegaardin, kertoo säveltäjä Toni Edelmann. KUVA: SIRPA KOIVISTO

Pimeä marraskuu ei saa Toni Edelmannia masentumaan

Maassa Taivaassa -tapahtumassa kuullaan tänä syksynä uutta musiikkia Toni Edelmannilta. Luhankaan kotiutunut säveltäjä nauttii syksystä ja ahmii jälleen Kierkegaardia.

JANNE KÖNÖNEN

1) Mikä on Keski-Suomessa parasta? Luhanka. Pieni kylä on parasta.

2) Millainen on Luhangan talvi? Valkoinen, paljon lunta. Pidän talvesta kovasti.

3) Miten löysit tiesi juuri Luhangalle? Etsimme vaimoni kanssa taloa pari vuotta ympäri Suomea. Olin Jyväskylässä tekemässä *Taru somusten herrasta* -musikaalia ja soittelin lähikuntiin.

En ollut ikinä käynyt Luhangalla enkä edes tiennyt missä se on. Täältä löytyi talo, josta me molemmat pidimme sataprocenttisesti.

4) Mitä harrastat? En mitään. Sävellän joka päivä ja kirjoitan toista kirjaa. Tämä työ ei lopu, vaikka olisi eläkeiässä.

5) Minkä kirjan olet viimeksi lukenut? Sören Kierkegaardia. Halusin ottaa selvää, miksi hurahdin hänen tuotantonsa

12-vuotiaana. Palasin Kierkegaardin nyt ja tajusin syyn löytyvän siitä, että hänen tekstinsä heijastavat jotain aivan toista todellisuutta kuin se, missä elin.

Oma kokemukseni lapsena oli, että meitä väheksyttiin, kohdeltiin kuin pikkurikollisia. Kierkegaard laittoi auktoriteetit syrjään, siksi se on vahvistanut tiedostamattani minua kaikki nämä vuodet.

6) Mikä omista sävellyksistäsi on sinulle itsellesi merkityksellisin?

Opiskelujen alussa ajattelin, että kun olen satavuotias, haluan ajatella tehneeni yhden hyvän laulun. Nyt ajattelen, että se on tästä uudesta tuotannostani *Anna-Mari Kaskisen* sanoittama *Hän, jota rakastin*.

7) Mitä haluat sanoa ja antaa kuulijoille pyhäinpäivän alla ja Maassa Taivaassa -projektin aikana esittämässäsi konserteissa?

Kaikki konsertin tekstit kertovat välittämisestä ja rakkaudesta. Haluan välittää kauneutta ja lohtua.

8) Maassa Taivaassa -tapahtuma on pyhitetty surun ja kuoleman teeman käsittelylle. Mitä ajatuksia tapahtuma sinussa herättää?

Positiivisia ajatuksia. Vaimoni on käynyt samassa tapahtumassa toisessa kaupungissa ja hän on ollut hyvä kertoja. Nostan hattua tapahtuman kehittäneelle *Minnalle* [Havukainen].

9) Saako marraskuu sinut masentumaan?

Ei, edes räntäsade ei siihen pysty. Minusta on hienoa että on tällainen vuodenaika, jolloin ihmiset voivat muistella kuolleita ja ajatella kuolemaan liittyviä asioita.

Ei siinä tarvitse masentua ollenkaan.

10) Millaiset asiat sinua säveltäjänä inspiroivat?

Luen paljon runoilijoita. Tarvitaan joku voimakas inspiraatio tai ajatus. En pysty tekemään tilausmusiikkia.

Kerran 1970-luvulla minut houkuteltiin säveltämään euroviisuihin, mutta en osannut sitä juttua ollenkaan.

10) Milloin saamme kuulla Toni Edelmannin uutta musiikkia levyiltä?

Pyhäinpäivänä, kun ensimmäinen konsertti oli. Siellä oli myynnissä uutta musiikkiani.

Työstin sitä kaksi vuotta ja ajattelen niin, että jos liikutun siitä itse, se voi liikuttaa muitakin. Siinä ei ole mitään itse-rakkautta. Työt on vain tehtävä aina ensin itselle.

Toni Edelmannin konsertti *Hän, jota rakastin* kuullaan Palokan kirkossa keskiviikkona 14.11. klo 18 ja Vaajakosken kirkossa sunnuntaina 18.11. klo 19. Molempiin konserteihin on vapaa pääsy.

Pääkirjoitus

Isät

Perhemarketin katalogeissa hymyilevät ydinperheiden isät. Kasvoilta on pois väsymys ja vauvaitkun säestämät pitkät, pimeät yöt. Parisuhde on kunnossa, rauhauolet eivät paina ja elintavat ovat terveellisiä.

Varmasti tällaisia katalogi-isiä on oikeassakin elämässä. Vastuullisia, itsestään ja perheestään huolehtivia miehiä. He rakastavat lapsiaan, auttavat koulutehtävissä ja tukevat harrastuksissa. Kasvattavat lapselleen sellaiset juuret, että niillä kelpaa kasvaa kunnan ihmiseksi, vastuunsa kantavaksi veronmaksajaksi.

Mutta on isiä, ja isiä. Katalogi-isät eivät ehkä olekaan valtavirtaa. Marketissa käy myös eronneita, karanneita, isättömiä, lapsettomia ja yksinäisiä isäksi sopivia miehiä. Oma lukunsa ovat tietysti myös ne, jotka eivät marketissa edes asioi. Heidän joukossaan on isiä, joiden isyys ei kestä salamavaloja. Ei vaikka pitäisi, jotta heitä ja heidän lapsiaan voitaisiin auttaa.

Isät ovat isiä usein sillä mallilla, jonka ovat kotoaan saaneet. Paitsi ne, jotka päättävät kokemansa perusteella tehdä kaiken toisin kuin omat isänsä. Isät ovat hyviä isiä, jos heillä vain on siihen eväitä. Jos heillä on kyky rakastaa ja huolehtia. Jos heille annetaan siihen mahdollisuus, ilman, että äiti ahnehtii isyydeltä hapen.

Parisuhteiden purkautuessa isät jäävät yhä turhan usein äitien jalkoihin. Lähtökohteisestihan isien ja äitien pitäisi olla vanhemmuudessaan tasaveroisia. Äiti on se, joka lapsen synnyttää, mutta ei edes sillä urakalla voi mitätöidä isän merkitystä. Lapsen rakastaminen ja lapsesta huolehtiminen ei ole sukupuoleen sidottua. Ja kotityöt, ne eivät ole rakettitiedettä. Jos on halua oppia, astiat, pyykit ja pyllyt oppii pesemään. Isä tai äiti.

Isättömiä lapsia on liikaa. Joidenkin isät ovat hävinneet heti housujen pukemisen jälkeen, toiset vauvaperheen valvottujen öiden uuvuttamina ja kolmannet silloin, kun kavereiden kaljakassien vetovoima kävi vastustamattoman suureksi. Jokainen isänkaipuutaan kaduilla kapinoiva lapsi kuitenkin muistuttaa siitä, että isille olisi käytöä. Eikä isän tarvitse olla täydellinen, emme me äiditkään ole. Riittää, että yrittää parhaansa.

Marjo Rönkvist

Beatles-messu kerää rahaa yhteisvastuulle Tampereella

Suomessa järjestetään tiettävästi ensi kertaa Beatles-messu Tampere Beatles Happeningin yhteydessä. Messun musiikkina on vain Beatlesin musiikkia. Tampere Beatles Happening kokoaa vuosittain parituhatta Beatles-fania viet-

tämään viikonloppua Tampere-talolle. Tampereen tuomiokirkossa toteutettavassa Beatles-messussa kerätään rahaa Yhteisvastuukeräykselle. Messua vietetään lauantaina 19.1.2013 kello 11. Kotimaa24.fi

Ylijäämälanakoja ja koruja voi lahjoittaa lähetykselle marraskuun aikana

Lähetyksen yksikkö kerää lahjoituksina villalankoja, joita jaetaan lähetyksiinsä innokkaille neulajille. He valmistavat sukkaa ja vantuista lähetyksen hyväksi. Lisäksi kerätään erilaisia ylimääräisiksi jääneitä koruja, joita löytyy laati-

koiden pohjilta adventtimyyjäisiin korukirppikseen. Kaikki korut kelpaavat. Jos haluat lahjoittaa, ota yhteyttä Paula Niemitaloon p. 040 1367 713 tai tuo korut/langat Keskuseurakuntatalon aulaan monistamoon marraskuun aikana.

Maijan tarina on vuoden kristillinen kirja

Vuoden 2012 Kristilliseksi kirjaksi on valittu Maijan tarina - lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö yksilön ja yhteisön traumana. Kirjan ovat toimittaneet Johanna Hurtig ja Mari Leppänen. Teos voitti myös yleisöäänestyksen.

Teoksessa kerrotaan lapsena seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneen uhrin tarina ja puretaan kertomusta asiantuntijateksten avulla. Vanhoillislestadiolaisen Maijan (nimi muutettu) omakohtainen kertomus muodostaa kirjan keskiön.

Maijan tarina on vahva yhteiskunnallinen puheenvuoro mutta myös kertomus uskosta, rohkeudesta ja selviytymisestä. Tiukat moraalिनormit ja ulkokohtaisesti omaksutut uskonkappaleet voivat kääntyä itseään vastaan missä tahansa kiinteässä yhteisössä. Maijan tarinasta on otettu jo kolme painosta. Teos on puhuttanut ja aihe on esiintynyt laajalti mediassa. YTT Johanna Hurtig on lasten-

Johanna Hurtigin ja Mari Leppäsen toimittivat voittokirjan.

suojelun työkäytäntöihin perehtynyt sosiaalityön tutkija. Hän tutkii parhaillaan uskonnollista yhteisöä lapsuudessa koetun väkivallan toimintaympäristönä. Maija (peitenimi) syntyi 1970-luvulla vanhoillislestadiolaiseen perheeseen, ja joutui seksuaalisesti hyväksikäytyksi jo varhain. FM, TM Mari Leppänen on toiminut Maijan kirjoittaman tarinan.

Teoksen muita asiantuntijakirjoittajia ovat sosiaalityön professori Merja Laitinen, traumaterapeutti Eero Salin sekä teologian jatko-opiskelija, pastori Heikki Nenonen.

Arkkkipiispa Leo valitsi voittajan kuuden finalistin joukosta. Kilpailuun ilmoitettiin 43 kirjaa 25 kustantajalta. Voittaja palkittiin 2 000 euron rahapalkinnolla.

Miksi?

Askarruttaako mieltäsi jokin kirkkoon liittyvä asia? Voit lähettää kysymyksiä Miksi?-palstalle osoitteella jklsrk.tiedotus@evl.fi

Kuinka paljon hautausmailla kertyy maatumatonta jätettä vuoden aikana? Mistä jätettä kertyy?

Hautausmaiden jätehuoltosuunnitelman tietojen perusteella otetaan talteen 4.600 kg metallia kierrätykseen, 11.600 kg muovisia kynttilänkuoria lämpölaitoksen polttoaineeksi ja 40.500 kg sekajätettä kuljetaan kaatopaikalle.

Omaisten lajittelemat kynttilöiden metallikannet toimitetaan kierrätykseen, mikäli ne on lajiteltu metallijäteastiaan. Suurin osa kierrätykseen menevästä metallista syntyy lisäksi koneiden ja laitteiden huollos-

ta. Kaikki muoviset kynttilänkuoret otetaan talteen kynttilälle tarkoitettuna astian tyhjennyksessä ja toimitetaan eteenpäin. Valitettavan paljon kynttilää heitetään myös sekajäteastiaan, jolloin menee hukkaan niin metallikannet kuin polttokelpoinen muovikin.

Sekajäteastioihin laitettavat ruukut, pakkauspaperit, -laatikot, muovipussit toimitetaan kaatopaikalle siihen asti kunnes Jyväskylän alueella siirrytään jätteen energiahyödyntämiseen viimeistään vuoden 2016 alusta.

Ympäristötyö alkaa lajittelusta.

Olavi Kivi, ylipuutarhuri

Ole kuulolla!
Seurakunnan radio-ohjelmat
Radio Keski-Suomessa 99,3 MHz
tiistaisin ja torstaisin
noin klo 13.40

Hengissä

Kai Sadinmaan poliittinen evankeliumi

Pastori Kai Sadinmaa on tunnettu rohkeista ja poliittisesti kantaa ottavista aamuhartauksista. Hän puhuu Kortepohjan seurakuntakeskuksessa lauantaina 17.11. klo 15-17. Tilaisuuden järjestävät Keski-Suomen Piipiaseura ja Keltinmäen alue seurakunta.

Jeesuksen puheet olivat läpeensä poliittisia

Tulet Kortepohjan kirkkoon julistamaan poliittista evankeliumia. Mitä se sisältää?

Se sisältää ajatuksiani siitä, millä tavalla näen Jeesuksen julistuksen ja toiminnan merkityksen. Evankeliumeilla on syvä yhteiskunnallinen merkitys. Ruodin myös kirkon teologiaa ja käytäntöjä. Kritisoin sitä, kuinka kirkko on kesyttänyt Jeesuksen ja vesittänyt evankeliumin poliittisuuden.

Ketä olivat Jeesuksen ajan ulossuljetut?

Esimerkiksi spitaaliset. Heidät suljettiin täydellisesti yhteisön ulkopuolelle. Halvaantuneet, sokeat yms, olivat syntisiä, joko omasta systä tai kantoivat vanhempiensa syntejä eivätkä olleet täysivaltaisia kansalaisia. Tullimiehet olivat syntisiä ja ulossuljettuja, koska kantoivat veroa valloittajille, lapset olivat ulkopuolisia, naiset myös, samarialaiset, ja pitkälti maaseudun ihmiset, jotka olosuhteiden pakosta eivät voineet olla saastuttamatta itseään rituaalisesti. Kaiken lisäksi he olivat pakotettuja suorittamaan maksullisia uhreja jotta olisivat puhdistautuneet ja päässeet takaisin yhteisön täysivaltaiseksi jäseniksi. Köyhät olivat väistämättä b-luokan kansalaisia. Taloudellisen hyödyn heidän ahdingostaan veti ylipapisto, kontrollijärjestelmän haltijat.

Ketä ovat tämän päivän ulossuljetut?

Tämän päivän ulossuljettuja, spitaalisia, ovat pitkäaikaistyöttömät, peruspäivära-

han ja toimeentulotuen varassa elävät, vanhukset, lapset, vammaiset, maahanmuuttajat, narkomaanit, alkoholistit, yms. Kaikki ne jotka eivät pysty tuottamaan, ylijäämäporukka...

Puhuiko Jeesus politiikkaa? Mitä hänen poliittikkansa oli?

Jeesuksen puheet ja toiminta olivat läpeensä poliittisia. Hänen keskeinen missionsa oli paljastaa uhripeli, jossa yhteisö sulkee tietyt ryhmät tai yksilöt ulos yhteisöstä syntipukkeina. Nämä ulossuljetut Jeesus palautti yhteisön täysivaltaiseksi jäseniksi. Kohtaamiensa yksilöiden kautta hän haastoi vallitsevat ulossulkevat käytännöt, yhteiskunnan syrjäyttävät rakenteet.

Aamuhartautesi Ylessä ovat herättäneet huomiota ja joskus pahennustakin. Sanot, että et halua tarjota ihmisille väärää lohdutusta. Mitä on väärä lohdutus?

Se on sitä, että kieltäydytään katsomasta todellisuutta sellaisena kuin se on. Se on sitä, että keskitytään hoitamaan yksilön sielua, vaikka ympärillä oleva yhteiskunta on tuhon partaalla.

Väärä lohdutus on sitä, että piilotetaan maailma, viihdytetään sielua ja annetaan hetken unohdus kovasta todellisuudesta. Todellinen lohdutus on mahdollinen ainoastaan siinä, että kohdataan maailman lohduttomuus. Kirkon ja pappien tehtävä

on paljastaa todellisuuden luonne, pahuuden kytkökset. Armon kokemus on mahdollinen vain, kun tuodaan esiin pahuus, myös kollektiivinen pahuus, kirkkaalla ja vastaansanomattomalla tavalla.

Haluat sytyttää ihmiset puheillasi. Sytyttää mihin ja mille?

Haluan sytyttää ihmiset Jumalan valtakunnalle joka on reaalinen todellisuus, läsnä tässä ja nyt. Haluan että ihmiset uskaltavat heittäytyä tämän todellisuuden varaan. Todellisuuden jonka kantavana voimana on rakkaus, Jumalan rakkaus joka on tullut ilmi Jeesus Nasarettiläisessä.

Haluan sytyttää ihmiset luopumaan tämän maailman arvoista, laskelmoinnista, jatkuvasta kilpailusta ja tehokkuudesta, huolimatta siitä, että oma asema vaarantuu. Haluan sytyttää ihmiset ottamaan ristinsä ja heittämään kapuloita tämän järjettömän, epäinhimillisen, mammonaa palvovan yhteiskunnan rattaisiin.

Et tarjoa väärää lohdutusta, mutta haluat tarjota toivoa. Mitä toivoa ja mihin se perustuu?

Toivo on siinä että me saamme kohdata Jumalan Jeesus Nasarettiläisessä ja että saamme lähteä häntä seuraamaan.

Toivo on siinä että me saamme elämän kun luovomme siitä, luovomme omien etujemme ajamisesta. Toivo on siinä että Jumala on ja että tämä toivo kantaa kuoleman rajan tuolle puolen.

Korpilahden jumalanpalvelukset seurakuntatalolle

Korpilahden jumalanpalvelukset siirretään talveksi kirkkosalista seurakuntatalolle. Ensimmäisen kerran seurakuntatalolla kokoonnutaan loppiaisen jälkeen 7.1. Maa-liskuun puolenvälin jälkeen jumalanpalvelukset pidetään jälleen

kirkossa. Aluekappalaisen Marjut Haapakankaan mukaan aloite jumalanpalvelusten siirtämisestä on tullut seurakuntalaisilta. He ovat toivoneet, että jumalanpalvelukset pidettäisiin vuoden kylmimpänä aikana seurakuntatalolla. Se

säästää myös lämmityskuluja, sillä kirkkoa on yleensä lämmitetty vain messua varten. Messujen sisältöön muutos ei olennaisesti vaikuta. Virsien säestykseen käytetään pianoa, ja se antaa tilaa myös muunlaiselle musiikin toteuttamiselle.

EU-pulina syrjäyttää köyhät ja sairaat

Kilpailuyhteiskunnan kova talous- ja hallintopuhe jakaa Suomea jyrkästi kahteen kastiin. Koventuneet ajat, irtisanomisuutiset ja käsittämättömäksi jäävä EU-kielen pulina syrjäyttävät köyhät ja sairaat. Arkipiispa Kari Mäkinen

Facebookissa nähdään

www.facebook.com/henkijaelama Tule ja tykkää, keskustele ja kommentoi, anna meille juttuvinkkejä ja palautetta.

Ali Moradin mielestä isällä täytyy olla mahdollisuus viettää aikaa lastensa kanssa jopa kiireenkin keskellä. Isän kanssa pelaa kymmenvuotias Pishtiwan. KUVA: SAMI SAARENPÄÄ

Isä on aina isä, kaikkialla

Ali Moradi on elänyt isän poikana Kurdistanissa Iranissa ja pakolaisleirillä Irakissa. Isänä hän on ollut samaisella 40 000 asukkaan pakolaisleirillä sekä nyt Jyväskylässä.

KAARINA HEISKANEN

– Isän tehtävä on kasvattaa lapsia hyvin, sellaisiksi, että he pärjäävät koulussa ja tässä yhteiskunnassa. On tärkeä opettaa lapsi kunnioittamaan aikuista, vanhempia, iäkkäitä sukulaisia ja opettajia. Isän pitää huolehtia tästä, sanoo Ali Moradi.

Moradi uskoo, että kaikki vanhemmat haluavat kasvattaa lapsia, jotka pärjäävät omassa kulttuuris- ja itsenäisesti, kunnioittavat vanhoja ihmisiä ja ovat ystävällisiä sukulaisilleen.

Erilaisissa elämäntilanteissa isän rooli voi heikentyä, niin että isä ei aina voi huolehtia kasvatuksesta. On yhteiskunnallisia syitä, on työkiireitä.

– Voi joutua hakemaan leipää perheelleen, niin että ei ole aikaa olla lasten kanssa.

Ali Moradin viidestä lapsesta neljä on syntynyt pakolaisleirillä, nuorin, kymmenvuotias poika syntyi Jyväskylässä. Lapsista vanhimmat ovat jo omillaan, töissä ja opiskelemissa.

– Olen tyytyväinen ja ylpeä. Valtio ja veronmaksajat ovat mahdollistaneet lasten koulutautumisen ja he ovat päässeet tämän yhteiskunnan jäseniksi, tekemään työtä ja maksamaan veroja.

Lapset tarvitsevat esimerkillisiä ihmisiä

Suomalaiset isät ovat Moradin mukaan ”hyviä ja kivoja”. Heidän tavoitteensa on sama kuin Moradin: kasvattaa lapsista tässä yhteiskunnassa pärjääviä aikuisia.

– Luin tutkimuksen, jonka mukaan isät ehtivät viettää lastensa kanssa aikaa vain yhden tunnin päivässä. Syynä siihen ovat pitkät työpäivät ja työmatkat. Tunti päivässä on liian vähän, Moradi sanoo.

Moradin mielestä isällä täytyy olla mahdollisuus viettää aikaa lastensa kanssa jopa kiireenkin keskellä, sillä lapset tarvitsevat esimerkillisiä ihmisiä

elämäänsä. Joissakin kulttuureissa isä on perheen pää ja hänellä on näkyvä rooli kotona.

– Mielestäni molemmilla vanhemmilla on kuitenkin yhtä tärkeä rooli lasten elämässä.

Isänä ja opettajana pakolaisleirillä

Ali Moradin perhettä historia on paikkellut. Ali Moradi asui synnyinmaassaan Kurdistanissa (Iranissa) 15-vuotiaaksi asti. Tuolloin maata hallitsi shaahi. Ajatollah Khomeinin vallankumouksen jälkeen perhe joutui pakolaiseksi Irakiin. Pakolaisleirillä vierähti 13 vuotta.

Pakolaisleiri sijaitsi noin sadan kilometrin päässä Bagdadista. Miehet kävivät leirin ulkopuolella tienaa- massa leipää perheelleen työskentelemällä apumiehenä rakennustyömail- la sekä myymällä vaatteita ja muuta omaisuutta. Koulua leirissä ei ollut huolimatta siitä, että kouluikäisiä lapsia riitti. Ali Moradi ryhtyi pitämään koulua leirin lapsille.

Moradin mukaan irakilaiset suhtautuivat pakolaisiin suopeasti vuo-

teen 1990 asti. Sitten alkoi Persianlahden sota, ja olot kurjistuivat sellaisiksi, että ”sitä ei voi kuvitella”, Moradi sanoo. Kaupoissa ei ollut tavaroita, leirillä ei ollut vettä eikä sähköä.

Suomeen Moradit tulivat touku- kuussa 1995; Ali Moradin äiti, isä, veli, kolme sisarta sekä hänen oma nelilapsinen perheensä saivat viimein jättää 40 000 asukkaan pakolaisleirin.

– Olen ollut 33 vuotta pois omasta maasta.

Tällä hetkellä Moradi työskentelee Palapeli-projektissa maahanmuuttajien parissa. Maahanmuuttajia on 20 eri maasta.

Yhdessäolo tärkeintä isänpäivänä

Iranissakin on isänpäivä; nykyään sitä vietetään shialaisen imaami Ali ibn Abi Talibin syntymäpäivänä kaikkien niiden isien ja äitienkin kunniaksi, jotka välittävät arvoja ja perinteitä kasvaville sukupolville.

Moradienn perhe kokoontuu isänpäivänä yhteen: opiskelevat ja työssä käyvät nuoret tulevat kotiin ja tuovat

isälle lahjoja. Sitten laitetaan ruokaa ja syödään yhdessä. Myöhemmin päivällä mennään tervehtimään Ali Moradin isää. Otetaan valokuvia ja vietetään aikaa yhdessä

– Kun asuimme Kurdistanissa, isä oli rajavartija, Ali Moradi kertoo.

Isä oli pitkiä jaksoja pois kotoa, kolmesta kuuteen kuukautta. Niiden jaksojen välillä hän tuli kuukauden mittaiselle kotilomalle.

– Työnsä takia hän ei voinut viettää kovin paljon aikaa meidän kanssamme. Odotimme hänen kotiintuloaan. Se oli mukava ja arvokas hetki.

Moradi arvostaa sitä kasvatusta, jonka hän on isältään saanut. Hän on halunnut siirtää samat arvot ja tavoitteet omillekin lapsilleen.

Tärkeinä arvoina hän pitää kunnioitusta ja rehellisyyttä.

– Itsensä ja toisten kunnioittaminen on todella tärkeää.

Moradi arvostaa myös suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta.

– Ihminen on minulle tärkein – on ihan sama, minkä värinen, mistä uskonnosta tai kulttuurista hän tulee. Olenhan itsekin ihminen.

Tapahtumakalenteri

Tarkemmat tiedot www.maassataivaassa.fi

Avoimet ovat Jyväskylän krematoriossa 8.11. klo 12-17 (Laukaantie 5)
Esittelemme Jyväskylän krematorion toimintaa ja tuhkahautauksen eri vaihtoehtoja. Esillä eri urnamalleja. Kahvitarjoilu.

Toivottuni tuudin Tuonelaan -performanssarja 8.11., 15.11. ja 22.11. klo 16.30-17 Jyväskylän taidemuseo (Kauppakatu 23)
Katja Holopaisen kolmen performanssin sarja äitiydestä, kuoleman valitsemisesta, rakkaudesta ja toivosta. Vapaa pääsy.

Keskustelutilaisuus Hyvä kuolema 8.11. klo 18 Keskuseurakuntatalo (Yliopistonkatu 12)
Aiheesta alustavat sairaalapastori Heikki Lepoaho, lääkäri sekä saattohoidossa olleen henkilön omainen. Tilaisuuden juontajana toimii Heini Lekander. Tilaisuus päättyy hartauteen. Vapaa pääsy.

Maassa Taivaassa -elokuvakahvila 9.11. klo 14-17 Jyväskylän taidemuseo (Kauppakatu 23)
Elokuvakahvilassa katsellaan lyhytelokuvia teemalla hellyys, rakkaus, sairastaminen ja huolenpito. Elokuvat soveltuvat erityisesti lapsille ja lapsenmielisille. Elokuvaohjelmassa tapahtuman teemoja lähestytään huolenpidon ja välittämisen näkökulmasta. Kahvilassa on myytävänä mehua, kahvia ja pientä purtavaa. Järjestäjä: Keski-Suomen elokuvakeskus ry ja Jyväskylän taidemuseo. Vapaa pääsy.

Pyhän Cecilian messu 11.11. klo 15 Taulumäen kirkko (Lohikoskentie 2)
Alessandro Scarlatti: Messa di Santa Cecilia, Domenico Scarlatti: Sonaatteja uruille Händel-kuoro, joht. Debra Gomez-Tapio, Riikka Viljakainen, urut, Anu Mattila, sopraano, Kaisa Kelloniemi, sopraano, Elina Aho-Kuusama, alto, Juha Yli-Knuutila, tenori, Antti Nissilä, basso. Ohjelmamaksu 10/5 e.

Surumusiikki-ilta 12.11. klo 18 Taulumäen kirkko (Lohikoskentie 2)
Kanttori Jukka Hassinen esittelee hautajaisten musiikkia: virsiä, urku- ja laulumusiikkia. Mitkä ovat läheisimmiksi koetut hautajaisvirret? Löytyykö virsikirjasta helmiä, joita ei hautajaisissa niin usein käytetä? Kuullaan paitsi tuttua surumusiikkia myös harvemmin kuultua urku- ja laulumusiikkia. Vapaa pääsy.

Runon ja sävelen ilta Särkyneille on puhuttava hiljaa 12.11. klo 18 Palokan Pelimannitalo, (Saarijärventie 71)
Lauluryhmä Tuikka kanttori Tuovi Ruhasen johdolla, runojen lausunta Mirjami

Asikainen. Runot ja laulut kertovat lohdulliseen sävyyn surun kohtaamisesta ja Jumalan lohdutuksesta. Vapaa pääsy.

Luento: Kodanpohjasta kirkkomaahan – hautaus- tapojen muuttuminen Sisä-Suomessa 13.11. klo 18 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)
Luennoitsijana amanuenssi, arkeologi Miikka Kumpulainen. Hautaus on aina kulttuurisidonnainen rituaali. Varsinkin uskonnon merkitys korostuu siinä miten ja mihin vainaja on haluttu sijoittaa kuoleman jälkeen. Myös yksilöllisyyden käsitys on vaihdellut vainajien kohdalla aina erillisistä yksittäishautauksista kollektiivihautoihin ja jopa yhteisön hallinnon kehitys on vaikuttanut hautapaikkojen valintaan. Vapaa pääsy.

Lapsen suru 13.11. klo 18 Palokan kirkko (Rovastintie 8)
Luento- ja keskustelutilaisuus lapsen surun kohtaamisesta läheisen kuoleman jälkeen. Anne Salonen, Elina Romar ja Sirpa Mynttinen. Lastenhoito järjestetty. Ilmoittautuminen 9.11. mennessä Elina Romar, p. 040 560 9910. Vapaa pääsy.

Elokuva: Elämäni ilman minua 14.11. klo 18 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)
Mitä tehdä, kun on 23-vuotias kahden pienen tytön äiti, joka siivoaa työkeeseen yliopistoa ja asuu miehensä kanssa äitinsä takapihalla asuntovaunussa, saa kuulla omaavansa vain pari kuukautta elinaikaa? Elokuvan päähenkilö Ann haluaa tehdä elämänsä hyväksi myös sen jälkeen, kun häntä ei enää ole. Elämäni ilman minua | Isabel Coixe, Kanada, Espanja 2003 | 108 min | S. Järj. Keski-Suomen elokuvakeskus ry. Vapaa pääsy.

Toni Edelmannin konsertti Hän, jota rakastin 14.11. klo 18 Palokan kirkko (Rovastintie 8)
Maassa Taivaassa -tapahtumaa varten Edelmann on säveltänyt oman kokonaisuuden pianolla säestettyjä lauluja. Ohjelmiston kesto on noin yksi tunti. Laulujen sanoitukset on koottu runoista. Vapaa pääsy.

Keskustelutilaisuus Hautausoimi murroksessa 15.11. klo 18 Keskuseurakuntatalo (Yliopistonkatu 12)
Alustajat:
• Jyväskylän hautausmaat kaupunkikuvassa eri aikoina, Jussi Jäppinen, FT, graafinen suunnittelija
• Hautamuistomerkit - viittatie historiaan, Olli Lampinen, intendentti, Keski-Suomen museo
• Hautausoimi ja kuoleman kulttuurihistoria, Heikki Hanka, taidehistorian professori, Jyväskylän yliopisto
• Mitä kuolinilmoitusten sanat kertovat suhteestamme kuolemaan ja elämään, Arto Viitala, TL, kirkkoherra

Tilaisuuden juontajana toimii hautausoimenpäällikkö Antti Pekuri. Vapaa pääsy.

Paratiisilaatikko – työpaja kaiken ikäisille 17.11. klo 12-15 Jyväskylän taidemuseo (Kauppakatu 23)
Kuvataiteilija Outi Markkasen ohjaama työpaja soveltuu kaiken ikäisille ja erityisesti lapsiperheille. Työpajassa rakennetaan yksin tai yhdessä oma tila, pieni paratiisi laatikkoon. Voit tuoda työpajaan oman laatikon ja materiaaleja: valokuvia, kiiltokuvia, vanhoja joulukoristeita... Ilmoittautuminen 12.11. mennessä Jyväskylän taidemuseon sirpa.turpeinen@jkl.fi, 050 542 0591. Lisätietoja ilmoittautumisen yhteydessä. Mukaan mahtuu n. 20 hlöä. Hintaa 5e/laatikko.

Lapsen suru 17.11. klo 15-17 Jyväskylän taidemuseo (Kauppakatu 23)
Luento- ja keskustelutilaisuus lapsen surun kohtaamisesta läheisen kuoleman jälkeen. Sirpa Mynttinen ja Anne Salonen. Ennakoilmoittautuminen toimisto@nuoretlesket.fi. Vapaa pääsy.

Toni Edelmannin konsertti Hän, jota rakastin 18.11. klo 19 Vaajakosken kirkko (Kirkkotie 11)
Maassa Taivaassa -tapahtumaa varten Edelmann on säveltänyt oman kokonaisuuden pianolla säestettyjä lauluja. Ohjelmiston kesto on noin yksi tunti. Laulujen sanoitukset on koottu runoista. Vapaa pääsy.

Elokuva: Äärimmäisen lujaa ja uskomattoman läheltä 21.11. klo 18-21 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)
Oskar on 10-vuotias arka poika, joka menettää isänsä syyskuun yhdennentoista terrori-iskuissa. Oskar löytää isän kaapista salaperäisen avaimen ja päättää selvittää, mihin lukkoon avain sopii. Alkaa odysseija suuressa kaupungissa. Matkalla kohtaamistaan ihmisistä Oskar rakentaa uuden tarinan, johon tulevaisuutensa perustaa. Äärimmäisen lujaa ja uskomattoman läheltä | USA 2012 | Stephen Daldry | 129 min | K-12. Järj. Keski-Suomen elokuvakeskus ry. Vapaa pääsy.

Avoimet ovat Jyväskylän krematoriossa 22.11. klo 12-17 (Laukaantie 5)
Esittelemme Jyväskylän krematorion toimintaa ja tuhkahautauksen eri vaihtoehtoja. Esillä eri urnamalleja. Kahvitarjoilu. Krematoriossa on esillä Kuoleman kuvat -piirustuskurssin töitä.

Lupa luopua -työpaja 22.11. klo 17-18.30 Jyväskylän taidemuseo (Kauppakatu 23)
Työpajassa käytetään ääntä, liikettä, maalaamista ja kirjoittamista reitteinä hyväksyvään läsnäoloon kunkin osallistujan omassa luopumisessa tai surussa. Kukin osallistuja voi kertoa omasta menetyksestään ryhmälle sen verran

kuin tuntuu hyvälle. Työpajaan osallistuminen ei vaadi erityistaitoja. Ohjaajana Katja Holopainen. Mukaan mahtuu 15 osallistujaa. Ilmoittautuminen taidemuseon Holvin lipunmyyntiin puh. 014 266 4391 museon aukioloaikana, muulloin sähköpostilla museolehtorille sirpa.turpeinen@jkl.fi. Työpaja on maksuton.

Keskustelutilaisuus Elämän arvostus 22.11. klo 18 Keskuseurakuntatalo (Yliopistonkatu 12)
Oikeushammaslääkäri, professori Helena Ranta. Tilaisuuden juontaa Raimo Laine. Vapaa pääsy.

Lauluja varjoista valoon, hämystä kirkkauten 22.11. klo 18 Kaupunginkirkko (Kirkkopuisto)
Lauluyhtye Stemmina, soitinyhtye, Piia Laasonen & Pekka Björninen. Vapaa pääsy.

Taiteilijatapaamisessa kirjailija Satu Grönroos 23.11. klo 14-15.30 Jyväskylän taidemuseon Holvi (Kauppakatu 23)
Kulttuuriluotsien kirjailijavieras Satu Grönroos kertoo esikoiskirjastaan Lumen syli. Kirjan tapahtumapaikkana on 60-luvun Jyväskylä ja siellä pienen kouluikäistyön Helmin ja hänen opettajansa Kaarinan kokemukset lapsen kuolemasta. Vapaa pääsy.

Elokuva: Hiljaisuus 24.11. klo 15-17 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)
Eletään jatkosodan viimeistä kevättä. Rintamalinjan välitömmässä läheisyydessä sijaitsee kaatuneitten evakuoimiskeskus, jonne kuolleet sotilaat kerätään huollettaviksi kotiin lähettämistä varten. Eino astuu palvelukseen yhdessä ystävänsä Antin kanssa yksikköön, jossa muutaman naisen ja miehen joukko suorittaa raskasta ja vaativaa tehtävää. Eino mieli on täynnä sankarillisia ihanteita, mutta elämä pienessä yhteisössä osoittautuu sotaa monimutkaisemmaksi. Hiljaisuus | Sakari Kirjavainen | Suomi 2011 | 112 min. | K-12. Järjestäjä: Keski-Suomen elokuvakeskus ry. Vapaa pääsy.

Luento: Helvetin hirmuinen historia 25.11. klo 12 Palokan kirkko (Rovastintie 8)
Luento kuolemasta ja ylösnousemuskosta Raamatussa, teol. tri. Kari Kuula. Ennen luentotilaisuutta Palokan kirkossa on messu klo 10. Vapaa pääsy.

Luento: Totta vai tabua – kuolema 2000-luvun kulttuurissa 27.11. klo 18 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)
Luennoitsijana FM Ulla Härkönen. Kuolema on jo vuosituhansien ajan kiehtonut ihmismieltä, mutta mitä kuolema on meidän ajassamme? Onko kuolema säilynyt osana ihmisyyttämme vai olemmeko sysänneet sen syrjään helpommin käsiteltävien asioiden tieltä? Kuolema on monen mielestä tabu,

sillä sitä on vaikea hyväksyä osaksi nuoruutta ihannoivaa kulttuuriämme. Vapaa pääsy.

Keskustelutilaisuus Kuoleman rajalla 29.11. klo 18 Keskuseurakuntatalo (Yliopistonkatu 12)
Psykiatrin ja papin pohdintoja kuoleman rajan kokemusten äärellä, psykiatri Olli Piirtola, pastori Juha Muilu. Vapaa pääsy.

Hiljainen hetki Jumalan kanssa Kaupunginkirkko (Kirkkopuisto)
Hiljainen hetki Jumalan kanssa -arkireitit ke 7.11., 14.11., 21.11. ja 28.11. klo 18-19. Lohdutuksen sanoja Raamatusta, hiljaista mietiskelyä ja rukoushetki. Pappi on tavattavissa kirkolla klo 17 alkaen. Vapaa pääsy.

Näyttelyt

Exitus - Minna Havukaisen valokuvanäyttely 3.11.2012-6.1.2013 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)

SanatON - Tiina Osaran valokuvanäyttely 3.11.2012-6.1.2013 Keski-Suomen museo (Alvar Aallon katu 7)

Niina Vatanen: Harmaa päiväkirja Juhana Moisander ja Kristiina Karsten: Puutarhassa -videoinstallaatio 3.11.-9.12.2012 Galleria Ratamo (Veturitallinkatu 6)

Anna Autio: Onohdetut & Historian hiljaiset -arkistokuvasarja Galleria Variantti 3.11.2012-6.1.2013 (Viitaniementie 13)

Puetaanko vainaja vaatteisiin vai muoviin?

JANNE KÖNÖNEN

Vernum on suomalainen taideteollisuusyritys, joka on erikoistunut seremoniavaatteiden ja tekstiilien suunnitteluun, tuotantoon ja markkinointiin. Seremoniavaatteilla tarkoitetaan niitä asuja, joihin vainaja puetaan hautausta varten.

Idean yrityksen perustamiseen **Helbe Pajari** sai yleisemmin kuoleman pohtimisesta. Oman äidin kuolema sai Pajarin miettimään laajemmin kuoleman käsittelyä nyky-Suomessa.

- Oikeastaan kyse on koko länsimaisesta kulttuurista, kertoo Pajari puhelimesta kotoaan Korppoosta.

- Olemme piilottaneet kuoleman. Kulttuuriantropologiaa opiskellessa minua alkoi kiinnostaa, mikä kuolemista on niin tabua, ettei vainajaa haluta nähdä tai se, että nykyään arkun kannet ovat kiinni hautajaisissa.

Pajarin mukaan Suomessa on ryhtytty hautaamaan vainajat 1960 ja 70-luvulta lähtien vaatteisiin, jotka lähinnä toimittavat vaatteiden virkaa.

- Ylipäänsä hautaaminen ja ymmärrys kuolemasta ovat muuttuneet voimakkaasti toisen maailmansodan jälkeen. Kuolema on modernien hautaustoimistojen ja kulttuurin kehityksen myötä ikään kuin otettu haltuun.

- Ennen vainajaa oli hyvästelemässä koko suku. Kuollut oli lähellä, ei jossain kaukana steriilissä tilassa.

Vernumin liikeideassa kestäväällä kehityksellä on merkittävä rooli.

- Valmistamamme puvut ja arkun verhoilut maatuivat tai palavat vainajan mukana. Emme käytä muovia tai sen tapaisia aineita, jotka katoaisivat vasta satojen vuosien kuluttua.

- Puvut on tarkoitettu ihmisten asusteiksi, eli emme myöskään käytä verho- tai sisustuskankaita.

Pajari on keskustellut paljon kirkon ihmisten kanssa hautaamisesta ja siihen liittyvistä tavoista. Yhden merkittävään uutiseen, joka olisi pa-

Vernumin valmistamat puvut ja arkun verhoilut maatuivat tai palavat vainajan mukana. Ne eivät sisällä aineita, jotka katoaisivat vasta satojen vuosien kuluttua. KUVA: VERNUM

luuta vanhoihin tapoihin, hän kuuli kirkkohallituksen edustajalta.

- Arkun kantta ei kuulemma tarvitse välttämättä sulkea siunaustilai-

suuden ajaksi. On siis aivan luvallista, että vainaja näkyy ja on ikään kuin enemmän läsnä sureville omaisille.

Surulaatikko auttaa kriisin kohdatessa

Jyväskylän seurakunta on lahjoittanut Palokan alueen kouluille surulaatikoita. Niiden sisältä löytyy hyvin perustavaa laatua olevia seurakunnallisia esineitä, muun muassa risti, Raamattu, virsikirja, kynttilä, muistovihko ja valkoinen pöytäliina.

Palokan alue seurakunnan varhaisuorisotyöntekijä **Minna Junttila** kertoo mustien laatikkojen olevan apuna kouluille, mikäli niitä on kohdannut jokin suru tai kriisi.

- Surulaatikon avulla koululla voi

pitää asian tiimoilta esimerkiksi muistotilaisuuden. Laatikon tarvikkeilla saa rakennettua muistopöydän tai alttarin.

Laatikon tarkoituksena ei ole korvata seurakunnan työntekijää, jonka voi edelleen kutsua koululle kriisitilanteessa. Laatikko on kuitenkin ikään kuin seurakunnan tiloissa oleva esineistö pienoisuudessa, joten se helpottaa käytännössä suru- tai muistotilaisuuden järjestämistä kouluissa.

Kirkkomusiikin helmi soi Taulumäen kirkossa

Suomessa harvoin kuultu Pyhälle Cecilialle omistettu messu on merkittävä osa musiikkikirjallisuutta. Taulumäen kirkossa sen esittää tamperelainen Händelkuoro solisteineen.

Konsertissa kuullaan kahden barokisäveltäjän, isän ja pojan, **Alessandro** ja **Domenico Scarlatti**n musiikkia. Alessandro Scarlatti syntyi Palermoissa 1660. Hänet tunnetaan erityisesti oopperoistaan ja yli 600 kantatistaan. Messuja hän kirjoitti vain muutamia, mutta loistokas *Messa di Santa Cecilia* on yksi hänen suurista saavutuksistaan. Se luotsasi musiikkikulttuuria kohti klassisen kauden *Missa Solemnis*-tyyliä, ja sen kaikuja on kuultavissa mm. **Bachin**, **Beethovenin** ja **Mozartin** suurissa messuissa.

Scarlatti sävelsi teoksensa esitettäväksi Pyhän Cecilian päivänä. Cecilia tunnetaan musiikin ja musiikoiden suojeluspyhimyksenä. Hänelle ovat omistaneet teoksiaan lukuisat säveltäjät. Musiikin suojeluspyhimyksen muistopäivää vietetään 22.11.

Domenico Scarlatti (1685-1757) aloitti sävellysuransa isänsä lailla kirjoittamalla oopperoita, kantatetta ja vokaalimusiikkia, mutta hänet muistetaan parhaiten 555 urkusonaatistaan. Ne hän sävelsi vuosina 1719-1757.

Konsertissa niistä kuullaan kolme: *Sonata K61, K159 ja K513*.

Händelkuoro perustettiin vuonna 1969 ja se on esittänyt 43 vuoden aikana lukuisia, suurimuotoisia kuoro-teoksia eri aikakausilta ja myös kotimaisia kantaesityksiä. Ohjelmisto on liikkunut keskiajan musiikista nyky-musiikkiin, aina jazzrequiemiin asti.

Kuoroa johtaa newyorkilaissyntyinen muusikko, musiikkipedagogi ja vanhan musiikin tuntija **Debra Gomez-Tapio**. Hän on suorittanut Master of Fine Arts - tutkinnon New Yorkissa ja opiskellut Sveitsissä Schola Cantorum Basiliensisissä kansainvälisesti arvostettujen vanhan musiikin asiantuntijoiden johdolla. Urkurina konsertissa soittaa **Riikka Viljakainen**.

Pyhä Cecilia, Sävelten suojelija - konsertti Taulumäen kirkossa sunnuntaina 11.11. kello 15. Konsertti on osa Maassa Taivaassa -tapahtumasarjaa. Händelkuoro, solistit Anu Mattila, Kaisa Kelloniemi, Elina Aho-Kuusama, Juha Yli-Knuuttila ja Antti Nissilä. Urut Riikka Viljakainen. Johtaa Debra Gomez-Tapio

Helena Ranta puhuu elämän arvostuksesta

Maassa Taivaassa -tapahtumasarjan luennot avaavat ikkunoita rajan taakse. Luennoitsijavieraita ovat muun muassa oikeushammaslääkäri Helena Ranta ja helvetin historiasta kirjan kirjoittanut Kari Kuula.

MARJA LEENA LUUKKONEN

Hyvästä kuolemasta keskustelevat sairaalapastori **Heikki Lepoaho**, lääkäri ja saattohoidossa olleen henkilön omainen. Keskustelutilaisuus on 8.11. klo 18 Keskusseurakuntatalolla. Tilaisuuden juontaa **Heini Lekander** ja tilaisuus päättyy hartauteen.

Lapsen suru on teemana tiistaina 13.11. klo 18 Palokan kirkossa (Rovastintie 8). Lapsen surun kohtaamisesta läheisen kuoleman jälkeen puhuvat **Anne Salonen**, **Elina Romar**, **Sirpa Mynttinen** ja Nuoret lesket. Lastenhoito on järjestetty. Ilmoittautuminen 9.11. mennessä **Elina Romar**, p. 040 560 9910.

Hautaustoimen murroksesta kes-

Maassa Taivaassa - ajatuksia kuolemasta -tapahtumasarja alkoi pyhäinpäivänä ja jatkuu marraskuun loppuun saakka. Kirkkopuistossa on kuvitteellinen hautakumpu osana **Minna Havukaisen Exitus**-näyttelyä. Hautakummun läheisyyteen on mahdollista laskea hautakynttilöitä edesmenneiden muistoksi. Näin rakentuu yhteinen muistotulimeri. KUVA ILKKA PIETARINEN

kustellaan 15.11. klo 18. FT **Jussi Jäppisen** teema on Jyväskylän hautausmaat kaupunkikuvassa eri aikoina. Keski-Suomen museon intendet-

ti **Olli Lampinen** kertoo, millaisia historian viittaita hautamuistomerkit ovat.

Taidehistorian professori **Heikki**

Hanka valottaa hautaustointia ja kuoleman kulttuurihistoriaa, ja kirkkoherra **Arto Viitala** pohtii, mitä kuolinilmoitusten sanat kertovat suhteestamme kuolemaan ja elämään. Tilaisuuden juontaa **Antti Pekuri**.

Elämän arvostuksesta puhuu oikeushammaslääkäri, professori **Helena Ranta** 22.11. klo 18.

- Konfliktialueiden ihmisten on käsiteltävä ensin menneisyys, suljettava takanaan sen ovi voidakseen katsoa tulevaisuuteen. Me ulkopuoliset voimme auttaa heitä sortuneitten yhteisöjensä jälleenrakentamisessa ja antaa heille elämänsuoraa. Kuolleillakin on ihmisoikeudet ja niiden kunnioittaminen kunnioittaa elämää, Helena Ranta muistuttaa.

Ranta on toiminut useiden kansainvälisten oikeuslääketieteellisten tutkijaryhmien johtajana ja jäsenenä. Hän on ollut näissä tehtävissä mm. Bosnia-Hertsegovinassa 1996-1997, Kosovossa 1998-2001, Kamerunissa 2002, Perussa 2002, Irakissa 2004, Kaakkois-Aasian hyökkäysohjelmatuuden selvittelyssä 2005 sekä Tšetšeniassa.

Lisäksi hän on ollut mukana Etelä-Amerikkaan kohdistuneissa oikeuslääke- ja oikeushammaslääketieteellisissä koulutusprojekteissa mm. Perussa ja Kolumbiassa

Tilaisuus on Keskusseurakuntatalolla ja sen juontaa pastori **Raimo Laine**.

Helvetin hirmuisuus

Helvetin hirmuisesta historiasta kerro TT **Kari Kuula**. Hän on tutkinut sekä helvettikäsitteiden että paholaisuskosten historiaa antiikista nykypäivään saakka.

- Ikuinen kadotus on kristinuskon opeista kenties vaikein, Kuula toteaa. Kuulan luento kuolemasta ja ylösnousemuksesta *Raamatussa* on 25.11. klo 12 Palokan kirkossa (Rovastintie 8). Ennen luentoa on messu kello 10.

Kuoleman rajan kokemuksia käsittelevät psykiatri **Olli Piirtola** ja pastori **Juha Muilu**.

Keskustelutilaisuus Kuoleman rajalla on 29.11. klo 18 Keskusseurakuntatalo (Yliopistonkatu 12).

Valtaosa miesleskistä käsittelee surua itseksensä. Kipeistä tunteista puhuminen saatetaan yhä kokea miehen rooliin kuulumattomaksi heikkoudeksi, Jari Paananen toteaa. KUVA: MARJA LEENA LUUKKONEN

Menetyksen kanssa oppii elämään

Jyskässä asuvan Jari Paanasen puoliso menehtyi syöpään noin puolen vuoden kuluttua sairauden toteamisesta. Lapsettoman 38-vuotiaan lesken ensimmäinen vuosi oli tunteiden vuoristorataa. Osallistuminen Nuorten leskien toimintaan auttoi eteenpäin.

MARJA LEENA LUUKKONEN

”En pelästynyt vaimoni sairautta, jota hoidettiin ensin astmana. Toivoni oli vahva viimeiseen päivään asti. Vaimoni oli tienynyt sairautensa vakavuuden mutta salasi sen minulta. Menerin mahdollisuuden keskustella hänen kanssaan viimeiset, tärkeät asiat. Monet kysymykset jäivät vastausta vaille, mikä on pitkittänyt suruprosessiani. Vaikeista asioista vaikeutumisen olimme oppineet lapsuudenkodeissamme.

Vaimon kuoleman jälkeen tuli ensin suru. Sitten muistot ja tapahtumat kausittain ruusunpunaisiksi. Arviointivaiheessa uskaltauduin tarkastelemaan asioita rehellisemmin tuntematta syyllisyyttä, joka oli aina vaanimassa. Koko yhteiselämämme ja yllättäen myös lapsuuden asiat nousivat käsittelyyn. Ensimmäinen leskivuosi oli kuin kausilippu vuoristoradalla: tunteet liikkuvat rajusti. Se on kuitenkin parempi kuin tunteiden jumittuminen yhteen tilaan.

Vertaistuki auttoi

Menin Nuorten leskien toimintaan. Is-tuin aluksi hiljaa, kuuntelin ja tutkailin ilmapiiiriä. Osallistuin myös Eläkeliiton

Yhtäkkiä yksin -kurssille. Kokosin yhteisistä ulkomaanmatkoista valokuva-albumin muistelun tueksi. Kirjoittelin tunteistani. Ostin cd-äänitteitä ja kävin taideterapiassa.

Toisten leskien kanssa keskustelu auttoi. Tunteiden ilmaiseminen oli helppoa. Ei tarvinnut sanoa kuin puoli lausetta, ja muut osasivat täydentää loput.

Muistotilaisuuden jälkeen tuli hiljaisuus, ihmiset arastelivat lähestyä. Monesti pelättiin turhaan, mitä sanoa menetyksen kokeneelle. Hiljaisuus murtuu usein vasta, kun sureva ottaa yhteyttä. Menetyksen kohdassa tosiystävät erottuvat kuin helmet.

Koska olen ravintola-alan koulutuksen saanut ja toiminut sillä alalla, ruoanlaitto ei ollut ongelma, mutta monelle iäkkäämmälle leskelle ruokatalous ja koko arjen pyörittäminen voivat olla melkoinen haaste.

Ystäväpiiri harveni ja talous tiukkeni

Kokemukseni on, että puolison kuolema harventaa ystäväpiiriä, mutta se vaikuttaa myös talouteen. Lapsiperheessä arkirutiinien pyörittäminen muuttuu haasteelliseksi, vaikka toisaalta rutiinit luovat turvallisuutta, kun ajatukset on suunnattava myös muuhun kuin menetykseen.

Ennakkoluuloja on yllättävän paljon. Minulta tultiin kysymään, aionko yhä asua meidän yhteisessä asunnossamme! Kysymys tuntui oudolta. On totta, että monesti leski joutuu elinkustannusten ja perintöverojen takia myymään asuntonsa ja muuttamaan pienempään. Tästä tehdään sitten ajattelumalli.

Solmimme avioliiton viisi viikkoa ennen vaimoni kuolemaa. Vein hänet vihki-

päivänä sairaalaan, eikä hän enää palanut sieltä. Olimme eläneet avioliitossa 16 vuotta. Avioutuminen juuri tuolloin oli eräänlainen varasuunnitelma, koska meitä piti yhdessä suhde eikä nimi paperissa. Jostakin meille tuli se ymmärrys, että ellemme avioituisi, vaimon sukulaiset perisivät mahdollisessa kuolemantapauksessa vaimon osuuden yhteisestä asunnosta.

Jokaisen avoparin on syytä tietää, että avioliiton solmiminen turvaa eloon jäävän puolison omaisuuden kuolemantapauksessa. Se ei ole mikään vähäpätöinen juttu. Kyse on sentään yhteisestä kodista, koko perheen asunnosta. Laki pitää vihkimätöntä avopuolisoa pelkkänä kämppekaverina, joka ei peri mitään, ellei testamenttia ole. Avoleski ei myöskään saa perheen elatukseen perhe-eläkkeen leskeneläkeosaa.

Minulle oli sama, oliko rahaa taskussa vai ei. Mutta realiteetit tulivat pian vastaan: sähkölaskut olivat samansuuruiset kuin ennenkin, tuli vesilasku, vuokra, lämmityskulut. Olin terveysystävistä jäänyt työstä pois ja oli tultava toimeen neljäsosalla aikaisemmista tuloista. Talous tiukkeni selvästi.

Ihmisen ja ihon ikävä

Pitkään aikaan en kyennyt edes harkitsemaan uutta parisuhdetta. Uuteen suhteeseen meneminen liian nopeasti jättää monia asioita käsittelemättä. Toisaalta ei ihmisen ole hyvä olla yksin. Jokaisella on ihmisen ja ihon ikävä.

Nyt terveysongelmat verottavat voimavarojani. Nuorten leskien toiminta on jäänyt taka-alalle. Seuraan aktiivisesti Lähi-idän tilannetta, ns. arabikevättä, kes-

kustelen netissä ulkomaalaisten kaverieni kanssa. Sosiaalinen media on tärkeä. Pyörittän pienimuotoista firmaa.

Asun yhä samassa omakotitalossa. Ystäväni ja läheisten ansiosta ajatukseni ovat jo kiinni nykyhetkessä, ja olen mielestäni löytänyt moneen miksi-kysymykseen vastauksen. Olen jollakin tavalla pystynyt jo hyväksymään tapahtuneen ja menee pitkiäkin aikoja, jolloin vaimon kuolema ei pyöri mielessä. Välistä tapahtumat nousevat kuitenkin aivan yllättäen pintaan.

Miehet hakevat apua naisia vähemmän

Miehiä osallistuu Nuorten leskien toimintaan vain noin 1-15 prosenttia miesleskistä. Valtaosa heistä käsittelee surua itseksensä. Kipeistä tunteista puhuminen saatetaan yhä kokea miehen rooliin kuulumattomaksi heikkoudeksi. Kävin vuosia sitten Nuorten leskien ryhmänohjaajakoulutuksen ja vedin muutaman sururyhmän, kun olin omassa prosessinani päässyt riittävän vahvoille. Silloin joku kysäisi, vieläkö käyn vertaisryhmässä ja enkö vieläkään ole toipunut vaimoni kuolemasta. Pidän kysymystä kummallisena. Kävin Nuorten leskien vertaisryhmän tapaamisissa, koska halusin olla elävä esimerkki selviytymisestä.

Nuoret lesket solmivat todennäköisesti jossakin vaiheessa uuden suhteen, ja koko elämästä tulee historian kirja, jossa eletään menossa olevan uuden sivun mukaan. Koko eletty elämä on silti samoissa kansissa. Mielestäni ei ole tarkoitus pyrkiä siihen, että puolison kuolema unohtuisi. Vähitellen menetyksen kanssa oppii elämään ja se muuttuu osaksi elämänhistoriaa.”

Tietoa järjes

Puusepänkatu
puh. 050
info(at)
www.h

Suokatu 1 A 7a,
puh. 045
toimisto
www

Matarankatu 6, 4
puh. 044
toimisto(at)
www.nuoretle

Vertaistukea itsemur
Toinen linja 3, C
puh. 040
toimisto(at)s
www.suru

Kaipaukseen on vuosien saatossa tullut kiittolisuuden säie kahdeksastoista pojan kanssa eletystä vuodesta, Kaija Luoma kertoo. Pojan kuoleman jälkeen alkoi syntyä puisia ristejä, toivon symboleja. KUVA: MARJA LEENA LUUKKONEN

a suru-
töistä

OMA
koksen uhrien läheiset

4, 90130 OULU
304 3332
nuoma.fi
nuoma.fi

KÄPY
kuolema-
neet ry
kauppa suruun

33230 TAMPERE
652 4395
(at)kapy.fi
kapy.fi

NUORET LESKET RY

0100 JYVÄSKYLÄ
300 6477
nuoretlesket.fi
nuoretlesket.fi/yhdistys

rauha
tehtävien läheisille

00530 HELSINKI
5458 954
surunauha.net
surunauha.net

Pojan kuolema vei painiin Jumalan kanssa

Diakoniatyöntekijä Kaija Luoman aika pysähtyi 3. marraskuuta 1997, kun hänen 18-vuotias Juhani-poikansa menehtyi öisellä tiellä sattuneessa nokkakolarissa.

MARJA LEENA LUUKKONEN

Kun kaksi poliisia ilmestyi kotiovelle, Kaija osasi aavistella: Kävikö pahasti? Tie oli ollut suora, jarrutusjälkiä ei ollut, ja menehtyneen tuskaan liittyivät kysymykset teon tahallisuudesta, kun kävi ilmi, että pojan seurustelusuhte oli juuri purkautunut.

- Poliisien käytyä ilmoitin työpaikalle tapahtuneesta ja kerroin, että tulisin seuraavana päivänä töihin. Siellä ymmärrettiin, etten ollut työkykyinen. Jäin kolmen viikon sairauslomalle, jonka jälkeen puolitin työni vuodeksi. Se oli toipumiseni kannalta viisas ratkaisu.

Koko perheellä alkoi pitkä matka surun kanssa. Murhetta työstettiin yhdessä ja erikseen. Aviopuoliset pystyivät alusta asti käsittelemään tapahtunutta keskenään mutta silti kumpikin on kulkenut surun kanssa myös omaa vaivalloista matkaansa. Lapset halusivat mennä eteenpäin nopeammin kuin vanhemmat, ja nuorempi poika kehotti vanhempiaan katsomaan eteenpäin.

Musiikki, valokuvien katselu, asioiden jakaminen saman kohtalon kokeneiden kanssa, ovat auttaneet aina hetken matkaa eteenpäin.

- Aloin heti tapahtuman jälkeen kirjoittaa tuntojani muistiini. Nuo merkinnät ovat tuoneet lohtua myös toisille murheellisille.

Heti tapahtuman jälkeen perheenjäse-

niä auttoi se, että he eivät jääneet yksin. Ihmisvirta suorastaan tulvi kotiin ja myötäelämistä osoitettiin monella tavalla. Pojan laajalle kaveripiirille järjestettiin kaksi kriisiryhmää.

- Saimme osaksemme myötätuntoa mutta oli myös epäasiallisia yhteydenottoja. Mieheni ymmärsi ensiksi, että puhelin on pakko pitää välillä kiinni, muuten emme olisi jaksaneet. Raskaimmalta tuntui silloin, kun joku ei kohdatessa reagoinut mitenkään, vaikka varmasti oli tietoinen tapahtuneesta.

Usko Jumalaan horjui

Menetyksensä ja tuskan nostattivat miksi-kysymysten paljouden. Pojan kuolema vei painiin Jumalan kanssa.

- Usko Jumalaan horjui, kaikki horjui. Koin tapahtuman suurena väärytenä. Sitä vain huusi tuskassaan, että miksi juuri minulle. Vasta myöhemmin kysymykseni muuntui muotoon, miksi ei myös minulle. Erilaisia onnettomuuksia sattuu joka päivä.

Perhe sai voimaa yhteisestä tekemisestä. - Rakensin tyttäreni kanssa monena jouluna isoja palapelejä ja niihin keskittymisen auttoi meitä molempia. Joku toinen leipoo, kulkee metsässä, juoksee, virkkaa ikkunoihin pitsiverhot. Selviytymiskeinoja on monia.

Kaijan mies oli jo ennen poikansa kuolemaa valmistanut yhden puisen ristin. Pojan kuoleman jälkeen ristejä, ylösnousumusikon ja kristillisen toivon merkkejä, alkoi syntyä lisää yhteistyönä: Kaija Luoma suunnitteli ja mies toteutti. Myös pojan puutöihin ilmestyi ristin muoto.

Kaija toimi jo ennen poikansa kuolemaa sururyhmien ohjaajana ja yhden välivuoden jälkeen hän tahtoi jatkaa tätä työtä keskittyen itsemurhan tehneiden läheisten sururyhmiin. Työhön oli nyt tullut aivan uusi ulottuvuus.

- Enää en hätkähdä rajuimmistakaan kertomuksista vaan pystyn olemaan vierellä paremmin nyt kun olen itse käynyt kaiken pohjamutia myöten.

Toivon kynttilöitä

Moni läheisensä menettänyt on saanut kokea, miten mustinkin murhe hiljalleen asettuu ja muuttuu kaipaukseksi. Rakkaiseen liittyvät muistot eivät katoa kuolemassakaan. Myös muistoesineet voivat antaa lohtua.

- Säilytimme poikamme jääkiekkopuseroa pitkään eteisen naulakossa. Onnettomuusauton kello osoitti monta vuotta hänen kuolinaikaansa olohuoneen kirjahyllyssä. Nyt olemme poistaneet molemmat. Kaikella on aikansa.

Luoman perheessä pyhäinpäivä ja jouluku ovat erityisiä muistelu-aikoja. Silloin mennään pojan haudalle sytyttämään kynttilöitä. Kaipaukseen on vuosien saatossa tullut kiittolisuuden säie kahdeksastoista pojan kanssa eletystä vuodesta.

Nyt Kaija Luomalla ovat edessä eläkepäivät, uusi elämänvaihe alkamassa. Tulevaisuus näyttää valoisana.

- Olen pumpa, isoäiti, ja yhä kyselen, mitä minusta isona mahtaa tulla. Ehkä elämäni tulee vielä jotakin uutta. Katsotaan nyt, mitä se on, Kaija Luoma hymyilee levollisena.

Poimintoja Kaija Luoman suruvihosta

Jumalani, missä olit silloin, kun auton valokeilat halkaisivat yön pimeyden ja asfaltti imi niiden säteet? Vai olitko lähempänä kuin koskaan ja kutsuit: Lapseni, tule kotiin.

****

Vain silmänräpäys etkä tarvitse rahaa, et valtaa etkä mitään muutakaan.

Vain silmänräpäys ja olet toisessa maailmassa josta emme tiedä mitään. Vain kuvia - rauhan maa, kirkkauden maa, maa, jossa kipu, sairaus ja tuska ovat poissa Uskon: siellä hyvä olla on. Jumala, olethan sinä siellä?

****

Tunturin tuuli, pyyhi pois ihmisielen murheet Taivaan aurinko, paista pimeimpäänkin sydämeen. Lumihiihtaleen kimallus, anna uuden laulun soida, mieleeni jäädä. Luonnon hiljaisuus, tuo rauha, kuljeta lähemmäs Jumalaa.

****

Sateenkaari, silta luo Jumalan. Voin astua sillalle ja kääriytyä värien syleilyyn ja kulkea kunnes pääsen perille.

Ränssin Kievari

ISÄNPÄIVÄLOUNAS 11.11.2012 klo 12-15.

Pikkujoulut, saunaillat, perhejuhlat, kelkkasafarit miellyttävässä maalaismaisemassa. Tervetuloa.

Puh. 014-3110 086, Kuikka

Ps. Myynnissä pukinkonttiin Kesäteatteri 2013 lippuja.

Etsitkö kristittyä terapeuttia?

Marjatta Ollikainen

sielunhoitoterapeutti, sh, th

Jyväskylä

p.050 377 0167

www.helmimaria.net

helmimaria
TERAPIAPALVELU

Exitin 25-vuotisjuhlakonsertti kuullaan Taulumäen kirkossa

Päiväntasaaja-kiertueella yhtye pitää esillä Suomen Lähetysseuran Tasaus-kampanjaa, jolla tuetaan köyhyyden vähentämiseen tähtäävää työtä eri puolilla maailmaa. Tänä vuonna Tasauksen teemana on naisten taloudelliset oikeudet ja kohdamaa on Tansania.

Suomalaisen kristillisen rockin pioneiryhtye Exit juhlii 25-vuotista taivaltaan kirkko-kiertueella ja julkaisee uuden albumin. Kiertue pitää esillä Suomen Lähetysseuran Tasaus-kampanjaa.

Tasokkaasta soitosta ja stemmalaulusta tunnettu Exit konsertoi marraskuun aikana kymmenellä eri paikkakunnalla. Kiertueessa isoa osaa näyttelee konsertin visualisointi, joka korostaa kirkkojen rakenteita ja arkkitehtuuria. Exitin perusti vuonna 1987 joukko musikoita, jotka olivat tahoillaan toimineet jo pidempään gospelin parissa. Aloittaessaan Exit oli ensimmäisiä yhtyeitä Suomessa,

joka yhdisti rockmusiikin ja kristillisen sanoman.

Exit puhuttelee eri sukupolvia

Yhtye tunnetaan tarttuvista melodiosta ja maanläheisistä teksteistä, jotka välittävät evankeliumin tämän ajan kielellä. Exitin musiikki soi yli kirkkokuntarajojen. Yleisö muodostuu hyvin eri-ikäisistä kuulijoista. Monet Exitin kappaleet ovat olleet rippikouluhittejä. Suosituimmat niistä ovat päätyneet useisiin nuottikirjoihin.

Vuosien varrella yhtyeen kokoonpano on hieman muuttunut. Alkuperäisjäsenistä ovat jäljellä Pekka Simojoki (laulu), Matti Puttonen (laulu ja koskettimet) ja Timo Luoto

(rummut). Muut yhtyeen jäsenet ovat Jari Levy (laulu ja koskettimet), Markku Perttilä (laulu ja kitara), Jarkko Jouppi (kitara) ja Timo Jouppi (basso).

Päiväntasaaja-albumi ja Tasaus-asiaa

Exitin uusi Päiväntasaaja-albumi julkaistiin 2.11. (Noste Records). Se sisältää 12 uutta laulua, joissa on tuore soundi, mutta tutut Exitin tavaramerkit: tarttavat melodiat ja koskettavat tekstit. Exit on pitänyt vuosien kuluessa noin 900 konserttia ja konsertoinut monissa Euroopan maihin. Yhtyeen levyjä on myyty yli 90 000 kappaletta.

Exit Taulumäen kirkossa la 17.11. klo 18. Ohjelma 10/5 euroa.

70
VUOTTA
JYVÄSKYLÄN
KRISTILLINEN
OPISTO

TERVETULOJA JUHLIMAAN JYVÄSKYLÄN KRISTILLISELLE OPISTOLLE 24.-25.11.2012

Ohjelma ja lisätietoja: www.jko.fi
Ilmoittautuminen 16.11. mennessä: toimisto@jko.fi

JYVÄSKYLÄN
KRISTILLINEN OPISTO

Sulkulantie 28, 40520 Jyväskylä
Puh. (014) 3348 000, www.jko.fi

Taide- ja Kehysliike
PEKKA KORHONEN
Gummeruksen k. 3, 40100 Jyväskylä, p. 217 587

Ilmoitusmarkkinointi
Jaana Mehtälä p. 020 754 2309
jaana.mehtala@kotimaa.fi

KOTIMAA-YHTIÖT

Kruunupuiston Joulu

Kruunupuistossa nautitaan kiireettömästä ja aidosta itäsuomalaisesta joulun tunnelmasta. Ohjelmamme on suunniteltu erityisesti seni-oriasiakkaitamme ajatellen. Toivotamme sinut tervetulleeksi joulun viettoon yksin tai läheisesi kanssa!

23.-26.12.2012 (3 vrk) alk. **385** €/hlö/2hh
(avustettaville alk. 511 €/hlö/2hh)

Joululoma sisältää majoituksen täysihoidolla, kylpylän ja kuntosalin käytön sekä jouluohjelman.

Joulun kuljetus Punkaharjulle (meno-paluu) 70 €/hlö.

Reitti 1: Helsinki, Elimäki, Kouvola, Lappeenranta, Imatra.

Reitti 2: Tampere, Jyväskylä, Pieksämäki, Varkaus.

Varaa valmis joulu myyntipalvelustamme puh. 020 763 9131 tai myyntipalvelu@kruunupuisto.fi. Varaustunnus: Joulu_Kotimaa

KRUUNUPUISTO

Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju | puh. 020 763 9130 | www.kruunupuisto.fi

Yritysnumerolihimme (020 508 xxxx) ottamien maksaa Soneran hinnaston mukaisesti kotimaan lankapuhelimesta soitettaessa 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min. Yritysnumerolihimme (020 508 xxxx) ottamien maksaa Soneran hinnaston mukaisesti kotimaan lankapuhelimesta soitettaessa 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min.

Löydä vuokrakotisi.

www.vvo.fi

VVO

Yksi elämä. Asu se hyvin.

VVO-kotikeskus
Väinönkatu 15
40100 Jyväskylä
puh. 020 508 4160
jyvaskyla@vvo.fi

Diakoni Jukka Rantanen isännöi Aseman Pysäkkiä. Toiminta käynnistyy 12.11. tilojen siunauksella ja avoimilla ovilla. KUVA: MARJA LEENA LUUKKONEN

Aseman Pysäkki pääsi uusiin tiloihin Hannikaisenkadulla

Aseman Pysäkkiksi nimetty entinen Lähimmäisen kammari toimii uusissa, remontoituissa tiloissa osoitteessa Hannikaisenkatu 27-29. Myös uusia vastuunkantajia tarvitaan entisten tueksi.

MARJA LEENA LUUKKONEN

Jukka Rantanen, diakoni ja Aseman Pysäkin uusi isäntä luonnehtii pysäkkiä kohtaamisen, tekemisen, vertaistuen ja jakamisen paikaksi. Avointen ovien toiminta tapahtuu

arkisin maanantaista perjantaihin kello 11-15. Aseman Pysäkin toiminta käynnistyy 12.11. Tilojen siunaus on klo 13 ja iltapäivällä on avoimet ovet.

Iltaisin ja viikonloppuisin tilaa käyttävät muun muassa seurakunnan erityisnuorisotyön Saapas-toiminta sekä kehitysvammaisuuden, näkövammaisuuden ja kuurojen pienryhmät.

-Toiminta tapahtuu jatkossakin vapaaehtoisvoimin. Etsimmekin nyt uusia vastuunkantajia entisten uskollisten tueksi. Kuulostelemme myös herkällä korvalla kaupunkilaisten tarpeita, Rantanen kertoo.

Uudet tilat on remontoitu perus-

teellisesti 300 000 eurolla. Huonetilaa on yhteensä noin 170 neliometriä. Väljyyden tuntua lisää se, että huonekorkeus on lähes kolme metriä. Aseman Pysäkin autopaikat on vuokrattu läheiseltä pysäköintialueelta.

Seurakunnan rakennuspäällikön Veikko Toivakan mukaan huoneisto on varustettu tavanomaisella lvis-tekniikalla. Kesäkäyttöä varten tiloissa on myös jäähdytys.

Tiloihin on asennettu kameravalvonta, induktiosilmukka ja videotykki sekä viranomaisvaatimukset täyttävä inva-varustus.

Sinfis juhlii 95-vuotiaasta Suomea

Jyväskylän yliopiston sinfoniaorkesteri Sinfis juhlistaa 95-vuotiaasta Suomea esittämällä suomalaisten huippusäveltäjien teoksia: Jean Sibeliuksen Pélleas et Melisande, Aulis Sallisen I. Sinfonia ja Uno Klamin Kalevala-sarja.

Etenkin Kalevala-sarjaa esitetään Suomessa vain harvoin vaikka se kiistämättä on yksi suomalaisen musiikin merkiteoksista.

Konsertin johtaa Sinfiksen uusi kapellimestari Huba Hollóköi, joka vankalla ammattitaidolla ja raikkailla näkemyksillään on nostanut orkesterin tasoa sekä tuonut uutta ilmettä orkesterin työskentelyyn. Unkarilaislyntäinen Hollóköi aloitti musiikkiuransa viulunsoitolla neljävuotiaana. Hän on valmistunut musiikin maisteriksi Budapestin Franz Liszt -akatemiasta, ja luonut uraa monipuolisena viulustina ympäri Eurooppaa ja Aasiaa. Hänet on palkittu useissa viulu- ja kamarimusiikkikilpailuissa mm. Unkarissa ja Suomessa.

Kapellimestariksi Hollóköi on opiskellut Sibelius-Akatemian kapellimestari luokalla muun muassa Leif Segerstamin ja Jorma Panulan joh-

dolla. Hän on suorittanut diplomityöt sekä orkesterin että oopperan johtamisesta. Ammattitaitoaan hän on kehittänyt myös lukuisilla orkesterinjohton ja viulunsoiton mestarikursseilla ympäri maailmaa.

Aktiivinen opiskelijoiden harrastajaorkesteri

Jyväskylän yliopiston sinfoniaorkesteri eli Sinfis on vuonna 1993 perustettu Jyväskylän yliopiston edustusorkesteri ja se on tunnettu aktiivisena opiskelijoiden harrastajaorkesterina. Sinfis konsertoi säännöllisesti joka lukukaudella ja soittajien joukosta kootaan tarpeen tullen myös pienempiä kokoonpanoja erilaisiin tilaisuuksiin.

Orkesteri on toteuttanut ennakkoluulottomasti monenlaisia projekteja kuten Ruusun Varjo -musikaali Jyväskylässä 2006, suomenkiertue Werner Bros -skiffleyhtyeen kanssa 2006, konserttimatka Saksaan keväällä 2008 ja Mozartin Requiem yhdessä helsinkiläiskuorojen kanssa syksyllä 2009 ja 2010.

Sibelius-Sallinen-Klami Suomalaisen musiikin konsertti lauantaina 24.11. klo 18 Taulumäen kirkossa. Liput ovelta 15/7 euroa (alennettu hinta: opiskelijat ja lapset alle 12 v.). Lippujen ennakkovaraukset sinfis.jyu@gmail.com

Ikääntyvän ihmissuhteet sukupolvien ketjussa -keskusteluryhmä jatkuu vielä

Kaikille avoin keskusteluryhmä Ikääntyvän ihmissuhteet sukupolvien ketjussa kokoontuu syyskaudella vielä kolme kertaa päiväkahvin aikaan. Paikka Keskuseurakuntatalo, Yliopistonkatu 12, toinen kerros AV-sali. 12.11. pohditaan, miten ikään-

tyvä kohtaa tietotulvan. Osaanko ja pysynkö ajassa mukana? 26.11. aihe on Yksinäinen, yksin vai yhdessä. Joulujuhla vietetään 10.12.

Lisätiedot: Diakonissa Eevi-Riitta Kukkonen, puh. 050 300 3590. Vanhustyön kehittämishanke.

NAISTEN PANKKI

elämän valoissa ja varjoissa

Kukka ja hautaustoimisto
Yliopistonkatu 42
PALVELEMME: ark. 9-17, la 9-13, p. 612 404

Palveleva puhelin

Keskusteluapua nimettömänä ja luottamuksellisesti. Päivystys joka ilta numerossa 01019 0071 su-to klo 18-01 ja pe-la klo 18-03.

MATTOJEN KONE- ja LAAKA-PESUT

noutopalvelu

Jyväskylän MATTOPESU OY
Palokankaantie 7.
Noutopalvelu puh. (014) 283 800.

Jalkahoidot, hieronnat ja lahjakortit
Hierontapiste Iisopista, Liisa Nipuli
Kauppakatu 28 A 54
050 362 27 44

Juhlan Paikka
Pito- ja juhlapalvelu
PUNAINEN PIRTTI KY
Ilmarisenkatu 20, 40100 Jyväskylä
p. (014) 378 1802 www.punainenpirtti.fi

Kiponniemi – Jumalan ja ihmisen kohtaamisen paikka!

Koko perheen ISÄNPÄIVÄJUHLALOUNAS 11.11. kattaukset klo 12 ja 14. Menu: hirvipaisti suppilovahverokastikkeella, kermaperunat, savulohi, salaattikimara ja täytekakkukahvit. Lapsille lihapullat ja nakit. Hinta 25 €, 4-12 v. 12 € ja alle 4 v. veloituksetta. Varaukset 9.11. mennessä.

JOULULAHJA AVIOLIITOLLEMME 23.-25.11. Antakaa toisillenne yhteinen viikonloppu parisuhdetta kohentaa ja nauttien. Kokekaa hetken hengähdystauko ennen joulun alkamista Kiponniemen uusituissa rauhallisissa tunnelmissa. Täyshoito hinta omin liinavaattein 200 € / aviopari*

JOULUPAKETTI 23.-26.12. Täyshoito hinta omin liinavaattein 255-310 € hlö majoituksesta riippuen.

COME HOME nuorten leiri 29.12.-1.1. yht. www.rikurinne.com

Tiedustelut ja ilmoittautumiset Kiponniemeen ma-pe klo 10-15 puh. 014-635 191, 040-772 2844, sähköposti: kiponniemi@svk.fi kotisivut: www.kiponniemi.fi

EkoCenter Kirpputorit

Vaatteet Huonekalut Kengät Astiat Kirjat yms.

Aina edullista ostettavaa!

EKOCENTER KANKITIE
Kankitie 10, 40320 jkl
020 712 1580

EKOCENTER HARJUNPORRAS
Gummeruksenkatu 13, 40100 Jyväskylä
040 765 3303

AUTAMME TIETOKONEASIOISSA

KotiData

Tilaa asiakaskäynti!

www.kotidata.fi / 040 750 7550

Palvelemme Torikulmassa, Asemakatu 12-Yliopistonkatu 32

KYTÖLÄN kello & kulta

Elämän suurimpiin hetkiin!

Tule ja tutustu kihla- ja vihkisormus valikoimaamme.

Meiltä saat sormukset myös yksilöllisenä tilaustyönä.

Torikeskus, Väinönraitti
Puh. (014) 618 958

Tapahtumat

9.11.-22.11.

Taulumäen kirkko

LOHIKOSKENTIE 2
Su 11.11. klo 15 **Pyhän Cecilian messu.** Händel-kuoro, Riikka Viljakainen, urut, Anu Mattila, sopraano, Kaisa Kelloniemi, sopraano, Elina Aho-Kuusama, alto, Juha Yli-Knuuttila, tenori, Antti Nissilä, basso, johtaa Debra Gomez-Tapio. Ohjelma 10/5 e.
Su 11.11. klo 18 **Messu, Kahden valtakunnan kansalaisena,** Palola, Konsti, Tiusanen. Päivi Väisänen laulu ja avainviulu.
Ma 12.11. klo 18 **Surumusiikki-ilta.** Kanttori Jukka Hassinen esittelee hautajaisten musiikkia: virsiä, urku- ja laulumusiikkia. Kuullaan paitsi tuttua surumusiikkia myös harvemmin kuultua urku- ja laulumusiikkia.
La 17.11. klo 18 **Exitin 25-vuotisjuhlakonsertti.** Ohjelma 10/5 e. Kts. sivu 10.
Su 18.11. klo 18 **Tuomasmessu.** Valvokaa! Viitala, Rusanen, Liukkonen, Björninen ja bändi, Päiviikki Aartolahti ja kuoro.

www.kotimaa24.fi

Keltinmäen alue seurakunta

Keltinmäen kirkko

KELTINMÄENT. 10 P. 050 549 7037
Martinpäiväseurat la 10.11. klo 15, Hilikka Kaikkonen, Osmo Kangas, Kristiina Ridanpää, kahvit klo 14.30.
Messu su 11.11. klo 10, Perheen sunnuntai, Ridanpää, Salminen, Nieminen, Isänpäivän kakkukahvit.
Aamurukous ti 13.11. klo 8-8.30.
Hiljainen aamurukous to 15.11. klo 8-8.30.
Rukoushetki pe 16.11. klo 11-12.
Messu su 18.11. klo 10, Rippikoulupyhä, Diakoni Ainoleena Erkamaan tehtävänsiunaaminen, Pitkänen, Salminen, Nieminen, Kallio, Pyhäkoulu, kahvit.
Aamurukous to 20.11. klo 8-8.30.
Taizé-rukoushetki ke 21.11. klo 18, Iltatee.
Matkakuulumisia Armeniasta ke 21.11., Eivor Pitkänen, alkaa n. klo 18.30 Taizé-hetken jälkeen.
Taka-Keljon lähetyspiiri ke 21.11. klo 18.30, Rahikkalalla, Hamarintie 36.
Hiljainen aamurukous to 22.11. klo 8-8.30.
Jumalanpalvelusten jälkeen tai sop. muk. mahdollisuus keskusteluun.

LAPSET JA PERHEET:
Päiväkerhot ma ja to klo 9-11, ma ja ti 13-16, tied. 050 340 9891, p. 050 380 0426.
Olohuone ke klo 9-11, tied. p. 050 380 0426, p. 050 372 5573.
Muskarit tiistaisin, tied. p. 050 340 9898.
Lapsityönohjaaja p. 050 340 0639.
Lapsi- ja perhetyön pappi p. 050 549 7052.

KOULUIKÄISET:
Jälkkäri (Jyväskylä) ma-pe klo 12-17, tied. p. 040 825 1612.

Lähde kevät-hangille Hettaan

Huhtasuon alue seurakunnan hiihtoretki Hettaan 6.-13.4. Hinta 470 euroa sisältää kuljetuksen, majoituksen ja ruoan Hetan Majatalossa. Lisätiedot ja ilmoittautuminen Juha Halonen p. 050 5497024.

Ensivauvaryhmä maanantaisin Huhtasuolla

Sinä ensimmäisen lapsen saanut tai odottava! Tule kaikille avoimeen ensivauvaryhmään Huhtasuon kirkon päiväkerhopäädystä maanantaisin klo 13.30-15.30. Päiväkahvin lomassa on

mahdollisuus jakaa vauvaperheen arkea. Ryhmään ei ole ennakkoihmoittautumista. Lisätietoja antavat Seija Inkinen p 050 323 5355 tai Anne Kettunen p. 050 340 0638.

Puuhamessu isänpäivänä 11.11.

Nyt koko perhe puuhamessuun klo 16 Kortepohjan srk-keskukseen. Toimintaryhmit alkavat klo 15.30. Aihe: Jeesus siunaa lapsia. Mukana Näkkäri-kuoro. Messun jälkeen keittoa ja kakkukahvit.

Huhtasuon alue seurakunta

Huhtasuon kirkko

NEVAKATU 6 p. 050 549 7041
Ajantasaiset viikotapahtumat löytyvät Jyväskylän seurakunnan nettisivuilta.

Messu isänpäivänä su 11.11. klo 10, Tervonen, Salmela, kirkkokahvit.
Virsi-ilta ke 14.1. klo 18.30, Mertanen.
Messu ja rippikoulupyhä su 18.11. klo 10, Siistonen, Salmela. Info rippikoululaisille ja heidän vanhemmilleen.

LAPSET JA PERHEET:
Ensivauvaryhmä ma klo 13.30 päiväkerhopäädystä. Avoin ryhmä kaikille ensimmäisen lapsen saaneille tai odottaville.
Päiväkerhot 3-6 v. lapsille, kysy mahdollisia vapaita paikkoja p. 050 408 8815.
Aikuisten käsityökerho ti klo 18.
Sählyä naisille paritt. viikkojen ke klo 19, miehille parill. viikkojen ke klo 19 liikuntasalissa.
Käsityöpaja to 22.11. klo 17.30. Tied. 050 323 5355.
Lapsi- ja perhetyön tiedustelut Anne Kettunen p. 050 340 0638.

KOULUIKÄISET JA NUORET:
Kerhot, peli-illat, koulutukset yms. löytyvät seurakunnan nettisivuilta, tied. p. 050 549 7017.

RYHMÄTOIMINTAA:
Usko todeksi arjessa - miesten keskustelupiiri ma 12.11. klo 18. Tied. p.044 295 1457.
Pietarin Killan avoin miesten ilta ti 13.11. klo 18. *Kristityn elämä loppuaikoina*, Väätäinen. Tied. Arto Mikkola p.0400 979 919 tai Markku Rantanen p. 040 587 3409.
Eläkeläisten kerho to 15.11. klo 14, Repo.

DIAKONIAPÄIVYSTYS ma - ke klo 9-10.30, muuna aikana p. 050 549 7005.

Halssilan srk-keskus

KÄRPÄNK. 5 p. 050 549 7040
Armonhajaseminaari 9.-11.11. alkaa pe 9.11. klo 17.30-21 ja jatkuu la klo 13-18 ja su klo 13.30-17.30. Tapahtumaan liittyy su klo 12 messu ja se päättyy klo 16 Leipäsunnuntaihin, Ulpu ja Raimo Lappi.
Messu isänpäivänä su 11.11. klo 12, Väätäinen, Salmela, pyhäkoulu.
Leipäsunnuntai su 11.11. klo

16. *Minunkin puolestani*, Raimo Lappi. Ehtoollinen. Armolahjaseminaarin päätöstilaisuus. Musiikissa Jousia Lappi Band.
Messu ja rippikoulusunnuntai su 18.11. klo 12, Siistonen, Salmela, pyhäkoulu. Info rippikoululaisille ja heidän vanhemmilleen.

LAPSET JA PERHEET:
Päiväkerhot 3-6 v. lapsille, kysy mahdollisia vapaita paikkoja p. 050 441 4215.
Hukkaperän Pyhis Hukkaperä 6 D kerhotilassa ti 20.11. klo 18-19, 3v. lapsista koululaisiin.

KOULUIKÄISET ja NUORET:
Kerhot, peli-illat, koulutukset yms. löytyvät seurakunnan nettisivuilta, tied. p. 050 549 7021.

MUSIIKKI:
Senioreiden lauluryhmä ke klo 12-13.
Gospelkuoro Ihanaiset ke klo 17.30-19.
Lapsikuoro to klo 17-18.
Gsus to klo 18-19.30. Tied. p. 050 380 0608.

RYHMÄTOIMINTAA:
Päiväpiiri to klo 13, parilliset viikot.
Lähetyspiiri to klo 13, pariton viikko.
Raamattupiiri to klo 18.

DIAKONIAPÄIVYSTYS ma-ke klo 9-10.30, muuna aikana p. 050 549 7024.

RYHMÄTOIMINTA:
Avoin naisten raamattupiiri su klo 17.15-19. (parilliset viikot).
Lähetyskeskiön käsityöpäivät ke klo 10-12. (paritt. viikot).
Lähetys-raamattupiiri ke klo 13 (parilliset viikot).
Tiistaitapaaminen joka toinen ti klo 13-14.30 (paritt. viikot). Ohjelmaa kahvikupin ääressä, avoin kaikille.
Torstaikahvila klo 12-13.30. Kahvia, mehua, leipää. Tarjoilu on maksutonta ja avoin kaikille.

MUSIIKKI:
Nuorten aikuisten kuoro Lähde! to klo 18-19.30. Tied. Nieminen p. 050 549 7049.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ
Päivystys ti ja to klo 9-10.30, muulloin sop. mukaan, p. 050 549 7008, leena.hayrinen@evl.fi. Päivystys su 25.11. klo 14-15.30.

Kypärämäki- Köhniö

LAPSET JA PERHEET:
Kypärämäen toimintat Työväenyhdistyksen tiloissa os. Erämiehenkatu 6.
Päiväkerhot ti klo 9-11, ti ja to klo 13-16, tied. 050 408 8852, p. 050 412 1514.
Perheolkkari to klo 9-11, tied. p. 050 408 8852, p. 050 412 1514.

NUORET:
Aila Koivurova p. 050 549 7010, Seppo Taurén p. 050 549 7030.

RYHMÄTOIMINTAA:
Olohuone Saihokatu 4:ssä tiistaisin 11-12. 13.11. askarrellaan heijastinkukkaa, 20.11. lapsuusmuistojen äärellä (tuo omia valokuvia yms). Voit tulla pelkästään ruokailemaan klo 12-13, ruoka 3,5 e, alle kouluikäiset 1 e.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ
Kypärämäen päivystys Kortepohjan srk-keskuksessa ma klo 12-14, muulloin sop. mukaan, p. 050 549 7026, ainoleena.erkamaa@evl.fi. Voit asioida myös Keltinmäen ja Kortepohjan päivystyspäivinä.

Lahjat käyttöön

Kaikilla tulisi olla oma paikkansa ja tehtävänsä seurakunnassa ja kristillisessä yhteisössä. Kristitty ei ole vain vastaanottaja, vaan hän on myös antaja lahjoilla, joita hänellä on. Näistä lahjoista **Raamattu** käyttää nimitystä armolahjat. Monet eivät tiedosta saamiensa lahjoja. He etsivät paikkaansa, jossa voisivat palvella. Armolahjojen tiedostamiseksi tarvitaan opetusta sekä avoimuutta ja hyväksyvää ilmapiiriä, muuten lahjat jäävät piiloon. Tämä on aina menetyksellään asianomaiselle itselleen ja seurakunnalle. Kun löytää omat lahjansa ja kanavan, jossa käyttää niitä, se tuo iloa ja kokemusta elämän tarkoituksen vahvistumisesta. Siellä, missä uskovia rohkaistaan löytämään ja käyttämään lahjojaan, seurakuntien elämä virkistyy. Huhtasuon alue seurakunta,

Keski-Suomen ev.lut. Kansanlähetyksen ja Kansanlähetysoipisto järjestävät armolahjaseminaarin 9.-11.11. Halssilan seurakuntakeskuksessa. Opettajina ovat julistustyöntekijä **Raimo Lappi** ja teologian maisteri **Ulpu Lappi**. Tapahtuma alkaa perjantaina klo 17.30-21, jatkuu lauantaina klo 13-18 ja sunnuntaina klo 13.30-17.30. Sunnuntaina on klo 12 messu ja klo 16 Leipäsunnuntai. Seminaari on avoin kaikille, erityisesti heille, jotka etsivät paikkaansa kristillisissä palvelutehtävissä tai haluaisivat vahvistaa kutsumustietoisuuttaan.

Ulpu ja Raimo Lappi.

Tule ideoimaan yhteisvastuutempauksia

Ensi vuoden yhteisvastuukeräys lähestyy ja on aika koota yhteisvastuutempauksia suunnitteleva tiimi. Haluatko olla

mukana suunnittelemassa tempauksia? Ota yhteys Keltinmäen diakoniatyöntekijöihin mahdollisimman pian.

Kai Sadinmaan poliittinen evankeliumi

Pastori Kai Sadinmaa on tunnettu rohkeista ja poliittisesti kantaa ottavista aamuhartauksista. Hän puhuu Kortepohjan seurakuntakeskuksessa lauantaina 17.11. klo 15-17. Hän haastaa syyttämään Jeesuksen poliittisesti rohkealle

sanomalle. Tilaisuudessa ovat mukana aluekappalaiset **Teija Laine** ja **Eivor Pitkänen**. Tule mukaan kuulemaan ja keskustelemaan.

Tilaisuuden järjestävät K-S Piipilaseura ja Keltinmäen alue seurakunta.

Perjantain Puolipäivä

Hiljentymisryhmä kokoontuu Kortepohjan kirkossa perjantaisin klo 12-14. Syksyn kokoontumiskerrat ovat 9.11., 23.11. ja 14.12. Ota oma **Raamattu** ja päiväkirja mukaan. Lisätietoja antaa **Kaija-Liisa Laurio** p. 040 709 4062.

Tule viettämään isänpäivää Vesalassa 11.11.

Hartaus Riihikirkossa klo 12 (Heidi Kallio ja Heli Nieminen)
Keittolounas Syvälahden maastossa klo 12-14.
Hinta 5 € aikuinen, 12 € perhe. Tervetuloa!

Perhejuhlat

Kauniissa maisemissa ja hyvissä puitteissa

Vesala Koivuniemi Mutanen

Varaukset ja lisätiedot:
leirikeskuspalvelut.jyvaskyla@evl.fi
Pub. 040 535 1657

SeniוריFoorumissa puhetta vuorovaikutustaidoista

Kaikille avoin SeniוריFoorum on tiistaina 13.11. klo 13 Keskuseurakuntatalolla (Yliopistonkatu 12). Tämänkertaisen foorumin teema on Vuorovaikutus, joka on taitolaji joka iässä.

Mukana ovat Aila Kraft, Leena Impiö, Tuula Hakkarainen, Risto Valtasaari, Heimo Lajunen ja Inkeri Virkkala-Järvinen. Lopuksi kahvit ja keskustelua.

Retki Heurekaan ja Sealifeen 1.12.

Kuokkalan ja Keskustan kouluikäisten (1-6 lk.) retkelle voi ilmoittautua 5.-18.11. osoitteessa www.jyvaskylan-seurakunta.fi/ ilmoittautuu. Hinta 30 euroa. Tied. Johanna Matilainen, p. 050 595 3945.

Pekka Simojoen perhekonsertti

La 17.11. klo 14.30 Kuokkalan kirkossa Pekka laulaa ja laulattaa lastenlauluja. Niiden viesti on, että jokainen on tärkeä ja ainutlaatuinen. Afrikan-teema sekä leikki-mieli ovat mukana.

Syntymäpäiväjuhla Kuokkalassa

Varttuneiden syntymäpäiviä juhliin kirkossa torstaina 22.11. klo 13-15. Mukaan kutsutaan kaikki heinä-joulukuussa 70, 80, 85, 90 ja sitä enemmän täyttävät Kuokkalan seurakuntalaiset.

Keskustan alueurakunta

Kaupunginkirkko

KIRKKOPUISTO p.050 549 7043

Avoinna marraskuun loppuun saakka ma-pe klo 11-18. Maassa Taivaassa – ajatuksia kuolemasta teemaviikot.

Messu su 11.11. klo 10, Tikkanen, Pirtala, Valtasaari. Perheen sunnuntai.

Virsi- ja lauluhetki ke 14.11. klo 12.

Hiljainen hetki Jumalan kanssa -arkiretriitti ke 14.11. klo 18. Hiljaista mietiskelyä Raamatun äärellä, rukoushetki. Pappi tavattavissa klo 16 alkaen.

Viikkomessu to 15.11. klo 13.

Nuorten messu to 15.11. klo 19. Messu su 18.11. klo 10, Niiles-Hautanen, Ilvesmäki, Laasonen, Pelkonen, Lahti, Clara Petersen, sello. Messu on myös syntymäpäiväjuhlamessu. Kutsumme Sinua Keskustan alueurakuntalainena, joka täytät 70, 80, 85, 90 ja sitä enemmän syys-joulukuussa 2012.

KohtaamisPaikan iltamessu su 18.11. klo 17. Mika Kilkki. Messun aikana Sacariumissa lasten-tapahtuma klo 16.45 - 18.20 (yli 6 v.), nyyttärit. Opiskelijoiden jatkot Sacariumissa.

Virsi- ja lauluhetki ke 21.11. klo 12.

Hiljainen hetki Jumalan kanssa -arkiretriitti ke 21.11. klo 18. Hiljaista mietiskelyä Raamatun äärellä, rukoushetki. Pappi tavattavissa klo 16 alkaen.

Viikkomessu to 22.11. klo 13.

Lauluja varjoista valoon, hämystä kirkkauteen to 22.11. klo 18, Lauluyhtye Stemmina, soitinyhtye, Piia Laasonen & Pekka Björninen.

Keskuseurakuntatalo

Yliopistonkatu 12

Kaikille avoin SeniוריFoorum ti 13.11. klo 13.

Pappila, Vapaudenkatu 26 Franciscus-ilta ti 13.11. klo 17. Tied. p. 050 375 4504 tai laati-nen.liisa@gmail.com.

LAPSILLE JA PERHEILLE:

Keskuseurakuntatalon päiväkerho, perhekerho ja ekavauvaryhmä sekä muskarit kokoontuvat Yliopistonkadun kerhotilassa (Yliopistonkatu 28 B, sisäpihalla) Päiväkerhot tied p. 050 564 3072 tai laura.ylisto@evl.fi. Perhekerho ma klo 13-15 ja perhekerho to klo 9.30-11.30,

tied. p. 050 564 3072 tai laura.ylisto@evl.fi.

Retkiperhekerho Ylä-Sallaajärven nuotiopaikalle ke 21.11 klo 17.30. Tied. 050 340 9895.

Ekavauvaryhmä ti klo 13-15. Tied. p. 050 521 5417 tai nina.uusi-maahi@evl.fi.

Lutakon perhekerho pe klo 9.30-11.30. Tied. p. 050 564 3072 tai laura.ylisto@evl.fi ja ekavauvaryhmä ke klo 10.00-12.00. Tied. p. 040 149 0562 tai sari.kantoluoto@evl.fi.

Perhepyhäkoulu Pappilan rippikoulupäädysä joka toinen su klo 16. Seur. 11.11. ja 25.11.

Lapsi-, perhe- ja pyhäkoulutyön tied. merja.h.suhonen@evl.fi tai p. 050 340 9895.

Muskarit: Vauvat ti klo 15.30-16.00.

Pienet kehitysvammaiset ti klo 16.15-17.00.

Sisarusrhythmi ke klo 14.15-15.00. Tied. p. 050 571 5155.

KOULUIKÄISET:

Puuhakerho ti klo: 17-18.30. 1-6 lk. tytöille ja pojille, Keskuseurakuntatalo 2. krs.

NUORET

Keskuseurakuntatalolla 2. krs Perusisokoulutus ke klo 17. Jatkoisokoulutus joka toinen to klo 17. Jättipandat joka toinen to klo 17. Nuorten ilta ke klo 19-21..

Bofferikerho ke klo 17-18.30. 1-6 lk. tytöille ja pojille, Keskuseurakuntatalo liikuntasali. Tied. nuorisotyönohjaaja johanna.matilainen@evl.fi tai p. 050 595 3945.

VARTTUNEELLE VÄELLE:

Varttuneiden ja eläkeläisten piiri Puustatori 4, ke klo 13.

Raamattupiiri ti klo 10 Pappilassa.

Mallan kambari to klo 14 Pappilassa, Vapaudenkatu 26 (parill. viikot).

Eläkeläisten piiri, Viitakoti, ke klo 14, paritt. viikot.

KUOROT:

Lauluyhtye Hyvät Jyvät ti Pappilan Rippik.salissa klo 19. Tied. Risto Valtasaari p. 050 521 5411.

Lauluyhtye Stemmina to klo 18 Lohikosken kirkossa. Tied. Pekka Björninen p. 0400 746 372.

LÄHETYS:

Lähetyksiltä Vanhassa pappilassa, Vapaudenk. 26, ma 19.11. klo 17.30, Kokemuksia Afganistanissa vuosien varrella, Kaija Pasa-

Tied. juha.koivuova@evl.fi, p. 050 549 7004, jaakko.hyvonen@evl.fi, p. 050 549 7016, ja nuoris- ja rippikoulutyön vastuupappi ville.tikkanen@evl.fi, p. 050 400 0013.

nen, Ilvesmäki, Pelkonen, Valtasaari, kolehti Heleniuksien työn tukemiseen.

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN

Päivystykset ma, ke, ja to klo 9-11 Keskuseurakuntatalolla, Yliopistonkatu 12. Lea Pietiläinen p. 050 549 7027, Tiia-Maria Lahti 050 549 7006 tai p. 050 340 0665.

Diakonian ja lähetyksen avoin aamukahvila ja käsityöpiiri ti klo 10. Osoite: Keljonkatu 26, Keljon päiväkeskus, A-talon alakerta. Syyskauden viim. kokoon-tuminen ti 27.11. klo 10.

Ks. menovinkit, Myyjäiset. Tied. Lea Pietiläinen p. 050 549 7027 tai p. 050 340 0665.

Lohikosken seurakuntakeskus KATAJATIE 1 p.050 549 7039

Lohikosken seurakuntakeskus

KATAJATIE 1 p.050 549 7039

Muksumessu su 11.11 klo 15, Tikkanen, Björninen, lastenohjaajat. Isänpäiväkahvit.

Messu su 18.11. klo 12, Niiles-Hautanen, Valtasaari, musiikkikoulu Dolcen lauluryhmä, ohj. Reetta Vasalampi.

Lohikosken seimi-illassa tehdään oma seimiasetelma

Perheiden seimi-illassa kuullaan kertomus seimestä, rakennetaan seimiasetelma ja nautitaan pieni iltapala. Seimi-ilta on Lohikosken kirkossa keskiviikkona 28.11. klo 17.30-19.30. Materiaalimaksu 2 euroa.

Ilmoittautuminen www.jyvaskylan-seurakunta.fi/ ilmoittautuu pe 23.11 mennessä. Tiedustelut p. merja.h.suhonen@evl.fi tai 050 340 9895 Järjestää Keskustan alueurakunnan lapsi- ja perhetyön tiimi.

Hiljainen hetki Jumalan kanssa

Tule viettämään hiljainen hetki Jumalan kanssa. Kaupunginkirkossa järjestetään marraskuussa arkiretriitti joka keskiviikko klo 18-19. Aluksi luetaan raamatunkohta, jonka jälkeen vetäydytään 45 minuutiksi hiljaiseen rukoukseen tai mietiskelyyn. Lopuksi vietetään yhteinen rukoushetki Taizé-laulujen äärellä.

Arkiretriitti on osa Maassa Taivaassa -tapahtumaa. Pappi on tavattavissa klo 16 alkaen.

Kirkko auki marraskuussa

Kaupunginkirkko on avoinna hiljentymistä varten 30.11. saakka maanantaista perjantaihin klo 11-18. Pappi on tavattavissa ma-pe klo 16-17 ja torstaisin viikkomessun jälkeen.

Franciscuksen jäljissä

Vanhassa pappilassa, Vapaudenkatu 26, jatkuvat Franciscus-illat tiistaina 13.11. ja 11.12. klo 17. Alkuehartaudessa lauletaan Taizé-lauluja ja pidetään rukoushiljaisuus.

Hartauden jälkeen pohditaan esimerkiksi kirjallisuuden pohjalta, miten voisi toteuttaa iloa, yksinkertaisuutta ja armahtavaisuutta Franciscuksen esimerkin mukaan.

Franciscus Assisilainen on eräs kristikunnan rakastetuimmista pyhimyksistä, joka eli 1200-luvulla ja hylkäsi yltäkylläisen elämän asettuaan köyhien ja sairaiden rinnalle. Hän vaikutti maallikkomunkkina kirkon uudistumiseen. Martti Luther arvosti Franciscusta.

Yhteyshenkilö Liisa Laatinen, p. 050 375 4504, laati-nen.liisa@gmail.com.

Myyjäiset Keljossa

Nyt on hyvä tilaisuus hankkia lahjaksi tai itselle sukkaa, lappasia, huiveja ym. käsitöitä, leivonnaisia ja joulukoristeita. Myyjäiset ovat tiistaina 27.11 klo 12-14 Keljon päiväkeskuksessa, os. Keljonk. 26 A-talo 1. kerros. Myyjäiset ja arpajaiset järjestää Keskustan alueurakunnan diakoniatyö yhdessä Keljon päiväkeskuksen kanssa.

Kokemuksia Afganistanista

Kaija Pasanen kertoo kokemuksia työstään Afganistanissa. Lähetyksiltä on Vanhassa Pappilassa, (Vapaudenkatu 26) maanantaina 19.11. klo 17.30. Illassa kerätään kolehti Heleniusten työn tukemiseen.

toaiheiset runot, Raija Siltala. To 8.11. Näkö- ja kuulovammaisten kerho seurakuntatalolla klo 11.30. Ti 13.11. NOJA-naisten ryhmä seurakuntatalolla klo 18. Ke 21.11. Palvelupäivä seurakuntatalolla klo 10. Keskustan alueelta kyytiä tarvitsevat, ottaa yhteyttä Kirsiin 19.11. mennessä, p. 050 557 9003.

LÄHETYS:

Lähetyksiin palaveri srk-talolla ke 14.11. klo 18. Keskustellaan mm. lähetyksimyynnistä.

LAPSILLE JA PERHEILLE:

Tiedustelut lastenohjaajilta, p. 050 557 9006 tai 050 557 9013. Päiväkerhot 3-6 -vuotiaille. Perhekerhot: Ylä-Muuratjärven kylätalo ke klo 9-11, seurakuntatalo to klo 9.30-11.30. Muskarit seurakuntatalo ke, tiedustelut p. 050 340 9898. To 8.11. Kirkkohetki klo 9.30.

Varjon ja valon lauluja

Lauluja varjoista valoon, hämystä kirkkauteen kuullaan Kaupunginkirkossa torstaina 22.11. klo 18. Niitä esittävät Lauluyhtye Stemmina, soitinyhtye sekä Piia Laasonen ja Pekka Björninen.

Kuokkalan alueurakunta

Kuokkalan kirkko

SYÖTTÄJÄNK.4 p.050 549 7045

Kirkko avoinna TI – TO klo 14 – 16 sekä tilaisuuksien yhteydessä.

Hiljaisuuden ilta ke 7.11. Arkiretriitti klo 18, rukoushetki klo 19.30.

Kirkon oppaiden ja päivystäjien kokoontuminen to 8.11. klo 17 kirkon alakerrassa.

Sanan ja rukouksen ilta to 8.11. klo 18.30, Aino Suhola: Uskalla iloita! Musiikki: Virsimiehet, Virsiväljet Muuramesta ja Kajastuspuhallinorkesteri, Sirpa Lampinen.

Messu su 11.11. klo 11, Reu-kauf, M Korhonen, Väisänen, pyhäkoulu. Kakkukahvit.

Hiljaisuuden ilta ke 14.11. Arkiretriitti klo 18, rukoushetki klo 19.30.

Aamurukous to 15.11. klo 8.15. Sanan ja rukouksen opetusilta to 15.11. klo 18.30, Erämaan opetuksia, Kari Valkonen (kahvi klo 18).

Pekka Simojoen perhekonsertti la 17.11. klo 14.30.

Perhemessu su 18.11. klo 11, M Korhonen, Reu-kauf, Lampinen, T Korhonen, Kanerva-Tuderus, lapsikuoro Nollakakkoset. Keittolounas 4/2 e. Ota mukaan pehmeälain!

Hiljaisuuden ilta ke 21.11. Arkiretriitti klo 18, rukoushetki klo 19.30.

Varttuneiden syntymäpäiväjuhla to 22.11. klo 13-15.

LAPSET JA PERHEET: Päiväkerhot: tied. p. 050 443 3572.

Perhekerho ma ja ti klo 9.30-11.30 kirkolla.

Isovanhemman kaa -iltapäivä ti klo 14-16 kirkolla.

Iskän kaa -ilta ke klo 17.45-19.45 joka toinen viikko (pariton), kirkolla.

Perhekerho to klo 14.30-16 joka toinen viikko (parillinen) Ristonmaan päiväkodissa.

Vauvaperhepesä pe klo 9.30-11 kirkolla.

Lapsiparkki pe klo 8.30-12 Polttolinja 29, maksu 2 e (sis. välipalan). Ilm. edell. keskiviikkoon mennessä puh. 050 407 9128 tai 050 443 3572 (ma-to klo 8-16.30, pe klo 8-14.15).

Lapsi- ja perhetyön tiedustelut: p. 050 340 9887.

Muskarit: tied. p. 050 340 9898.

KOULUIKÄISET:

Kouluikäisten (1-6 lk) retki Heurekaan ja Sealifeen la 1.12. Ilm. 5.-18.11. osoitteessa www.jyvaskylan-seurakunta.fi/ Ilmoittautuu.

Aamurukous to 15.11. klo 8.15. Sanan ja rukouksen opetusilta to 15.11. klo 18.30, Erämaan opetuksia, Kari Valkonen (kahvi klo 18).

Pekka Simojoen perhekonsertti la 17.11. klo 14.30.

Perhemessu su 18.11. klo 11, M Korhonen, Reu-kauf, Lampinen, T Korhonen, Kanerva-Tuderus, lapsikuoro Nollakakkoset. Keittolounas 4/2 e. Ota mukaan pehmeälain!

Korpilahden alueurakunta

Korpilahden kirkko

KIRKONMÄENTIE 1 p.050 557 9008

Korpilahden hautaus- ja virastopalvelut: Avoinna ma, ti, to klo 9-12, ke klo 15-17 p. 050 5579 012, Kirkonmäentie 1.

Su 11.11. Messu klo 10, Haapakangas, Laakso-Viholainen, mukana rippikouluryhmä 611. Isänpäivän kakkukahvit seurakuntatalolla. Kaikille miehille yllätyslähjä. Rippikouluopetus

jatkuu seurakuntatalolla. Su 18.11. Messu klo 10, Koivisto, Tiusanen, mukana rippikouluryhmä 613. Moxsin kinkeripiirin kirkkopöytä ja kirkkokahvit. Rippikouluopetus jatkuu kirkossa ja seurakuntatalolla.

MUITA TILAISUUKSIA:

Ti 13.11. Seurakuntapiiri Korpikelailla klo 12, mukana kanttori Ti 13.11. Miestenilta seurakuntatalolla klo 18. Kristityn vaellus, Seppo Oravuo.

To 15.11. Hartaushetki Muuramen sairaalassa klo 13.30. Ke 21.11. Hartaushetki Iltatähdessä klo 13.

To 22.11. Alueneuvoston kokous seurakuntatalolla klo 17 (kahvit klo 16.45).

DIAKONIA:

Väentupa avoinna tiistaisin Korpikelailla klo 11-14; 13.11. Kirkonkylän seurakuntapiiri, mukana kanttori; 20.11. Luon-

Irja Eirola kertoo Nepalista

Lähetyksen askartelupiirissä Palokan kirkolla tiistaina 13.11. klo 10 ovat mukana Irja ja Arvo Eirola. Irja Eirola näyttää kuvia ja kertoo opintomatkaastaan Nepalista.

Aikuisten oikeesti -keskusteluryhmä

Ryhmä kokoontuu Palokan kirkolla 13.11. klo 18. Teema on *Mikä tökkii, kun uskovan elämä ei tunnu luontevalta?* Tied. Harri Alatupa 040 871 1903 tai Seppo Hautalahti 040 545 8710.

Elämäntarinoita Raamatusta

Säynätsalon seurakuntakodilla jatkuu elämäntarinoiden luentosarja. 14.11. Ruutista kertoo Päivi Kärkkäinen, ja 21.11. Harri Romar esittelee Johannes Kastajan. Illat alkavat klo 18.30. Sarjan päättää Paavali.

Uusi kerhotila siunataan käyttöön Tikkakosken Puuppolaassa

Uuden kerhotilan siunaus on tiistaina 13.11. klo 9.30. Tilaisuus kahvittelevineen on avoin kaikille. Kerhotila sijaitsee Puuppolan uuden päiväkodin kanssa samassa rakennuksessa, joka on Tommi

Mäkisen "rallitallin" tila. Kerhotilaa käyttää erityisesti lapsityö päivä- ja perhekerhoihin sekä varhaisnuorisotyö. Puuppolan Kauneimmat joululaulut lauletaan siellä keskiviikkona 5.12. klo 18.30.

Palokan aluiseurakunta

Palokan kirkko
ROVASTINTIE 8 A
p 040 5609911

PALOKAN KULTTUURIVIikon TAPAHTUMAT KIRKOLLA:

Yökahvila pe 9.11. klo 19.
Kansanlaulukirkko su 11.11. klo 10, Laine, Ahonen, Parviainen ja Kuokkalan pelimannit.
Isänpäivän perhekirkko su 11.11. klo 15, Pääkkönen, Ruhanen ja Lapsikuoro.
Runon ja laulun ilta ma 12.11. klo 18 Palokan pelimannitalo, Lauluryhmä Tuikka ja Mirjami Asikainen, lausunta.
Lapsen suru -luento ti 13.11. klo 18. Lapsen surun kohtaaminen läheisen kuoleman jälkeen. Lastenhoito järjestetty, ilm. 9.11. mennessä 040 560 9910.

Toni Edelmännin konsertti *Hän, jota rakastin* ke 14.11. klo 18.
Urkuuokio to 15.11. klo 9.30, Jari Parviainen.

Jukka Salmisen konsertti lapsiperheille to 15.11. klo 18.
Konsertti Kuulaiden laulujen ilta su 18.11. klo 19, Leena Liimatainen, laulu ja Eliisa Suni, piano. Vapaaeht. ohjelmamaksu 7 e.
Messu su 18.11. klo 10, Ahonen, Hautalahti, Ruhanen. Rippikoulusunnuntai, rippikoulun aloitustapahtuma.

Aikuisten oikeesti -keskusteluryhmä kirkon parvella ti 13.11. klo 18.

Rukouspiiri ke klo 18 kirkon parvella, tied. Heikki.Iloia@jkl.fi.
Alfa-kurssi to klo 18-20 takkatuvassa, tied. 040 513 5766.
Alfa-lauantai Vesalassa 17.11. yhdessä KohtaamisPaikan Alfa-kurssin kanssa.
Miesten piiri ti 20.11. klo 18 parvella, tied. 050 686 91.
Raamattupiiri ti 20.11. klo 18 takkatuvassa, tied. 040 709 0142.

DIAKONIA JA LÄHETYS:

Lähetyksen askartelupiiri takkahuoneessa ti 13.11. klo 10. Irja ja Arvo Eirola. Kuvia Nepalista.
Hyvä Hetki -ryhmä ke 14.11. klo 14 takkahuoneessa. Avoin ryhmä mielenterveyskuntoutujille. Tied. p. 040 709 0142.
Lähimmäisen Kahvitupa to klo 12-15 takkahuoneessa. Klo 13 ohjelmatuokiassa 15.11. Leena Impiö; 22.11. Heli Pääkkönen.
Päiväpiiri ke 21.11. klo 13 kirkkosalissa ja -torilla. *Elämänilo*; Seppo Hautalahti.

Diakonian päivystys kirkolla ti ja ke klo 9 -1, p. 040 709 0142 leena.nokka@evl.fi ja p. 040 56 09910 elina.romar@evl.fi.

LAPSILLE JA PERHEILLE:

Perhepysäkit:
Ritoharjussa ma klo 9 -11.
Kirriässä ke klo 9-11.
Kirkolla to klo 9 -11.
Vauvapsäkki kirkolla ti klo 12.30 -14.30.
Muskari keskiviikkoisin. Tied. Terhi Hassinen 050 340 9893.
Pyhäkoulut:
Palokan kirkolla, alakerran päiväkerhoissa sunnuntaisin klo 10.
Lintukankaan pyhäkoulu Sipsellä (Sarjomäentie 33), tied. 0400 647 437.
Lapsen suru -luento ti 13.11. klo 18 kirkolla.
Lapsi- ja perhetyön tiedustelut 040 560 9908.

KOULUIKÄISILLE:

UUTTA: PIENOISMALLIKERHO yli 9-vuotiaille aloittaa kirkolla päiväkerhotila 1:ssä tiistaisin ja torstaisin klo 18-19. Kerho toimii marraskuusta 13.12. saakka (ei: 13.11. ja 6.12.). Tuo oma pienoismalli, jonka voi koota ja maalata kerhossa kerhoharjoituksen avustamana. Ilm: Minna Junttila, 040 773 9851 (Minimi 5 kerholaista.)
Vapaita kerhopaikkoja Monitoimikerhossa, Toimintakerhossa ja Puuhakerhossa. Tiedustelut: 040 773 9851.
Isänpäivän perhekirkko su 11.11. klo 15.

NUORILLE:

Yökahvila pe 9.11. klo 19.
Raamattupiiri kirkolla ti 13.11. ja 20.11. klo 18. *Mitä 1. Korinttilaiskirje puhuu tämän päivän kristityille?*, Sauli Puukari.
Rippikoulusunnuntai, rippikoulun aloitustapahtuma su 18.11. alkaen klo 10 messulla.
Perusisokoulutus ke 14.11. ja 21.11. klo 17-18.30.
Nuortenillat ke klo 18.30-20.30.
Koulupäivystys pe klo 11.30-12.15 Palokan yläkouluilla.
Nuorten aikuisten sähly pe klo 16.45-18 Jokelan koulun liikuntasalissa.
Nuorten retki Maata Näkyvisä -festareille 16.-18.11. Hinta 100 e, yöpyminen hotellissa.
Lisätietoja nuorisotyöstä: 040 527 5382, 040 560 9909 tai 040 831 0565.

MUSIIKKI:

Palokan lapsikuoro (2-6-luokkalaikaisille) ke klo 16-17, tied. 040 560 9931.
Lauluryhmä Tuikka ke 21.11. klo 17.30, tied. 040 560 9931.
Palokan kirkkokuoro to 22.11. klo 18, tied. 040 6842050.
Konsertit: Katso Palokan kulttuuriviikon tapahtumat!

Säynätsalon aluiseurakunta

Säynätsalon kirkko

SAARNATIE p 050 436 5419

Säynätsalon hautaus- ja virastopalvelut: Ma ja ti klo 9-13, to klo 9-12 p. 040 535 0047.

Messu su 11.11. klo 10, Kärkkäinen, Tiisanen.
Daavidista Paavaliin - elämäntarinoita Raamatusta ke 14.11. klo 18.30 srk-koti. *Ruut*, Kärkkäinen. Iltatee.
Messu su 18.11. klo 10, Kärkkäinen, Tenkanen. Rippikoulusunnuntai.

LAPSILLE JA PERHEILLE

Tiedustelut p. 050 586 3056
Toimintapaikat: Neulaskoti ja Säynätsalon pappila.
Päiväkerhot 3-6-v. (ma-ke).
Perhekerhot: Neulaskoti: vauvuryhmä (ti), taa-

peroryhmä (to), perhekerho (pe, ei 16.11.).
Säynätsalo: Neulaskoti. Tied. p. 050 340 9898.
Kirkkohetki Säynätsalon kirkossa 15.11. klo 9.30.

DAVIDISTA PAAVALIIN - elämäntarinoita Raamatusta ke 21.11. klo 18.30 srk-koti. *Johannes Kastaja*, Romar. Iltatee.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ päivystää tiistaisin ja torstaisin klo 9-11 srk-kodilla, p. 050 598 0951, paula.kiviranta@evl.fi.

KOULUIKÄISET:
Tanssikerho 3-6lk to klo 16-17, Säynätsalon koulu.
Liikuntakerho ke klo 12-13, Muuratsalon koulu. Tiedustelut p. 040 727 8147.

RYHMÄTOIMINTA:
Olohuone ke klo 13-15, srk-koti. 14.11. Papin tunti, Päivi Kärkkäinen; 21.11. Aivojumppaa.
Johanneksen pojat su klo 18, srk-koti, parill. viikot.
Naisten solu avoin raamattupiiri ke klo 18 srk-koti, parill. viikot.
Säynätsalon Martat p. 050 345

Tikkakosken aluiseurakunta

Tikkakosken kirkko

KIRKKOK. 18 p 040 560 9917
040 560 9918

Päiväpiiri Jylhänperällä pe 9.11. klo 12.30.
Perhemessu su 11.11. perheensunnuntai/isänpäivä klo 11, Toivio, Vuorenoja, lapsityö, kirkkohetki/kahvit/mehut.

Puuppolan kerhotilan siunaus ti 13.11. klo 9.30, kaikille avoin!
Parituntinen Raamatun äärellä pappilassa la 17.11. klo 14. 2. *Tessalonikalaiskirje*: Vallipuro.
Messu su 18.11. klo 10, Vallipuro, Valjus. Kahvit, Inkeri ja Pekka Tuunanen näyttävät kuvia matkaltaan Israelista.
Naisten Raamattupiiri pappilassa ma 19.11. klo 18.
MieliMaasta vertaisryhmä pappilassa ti 20.11. klo 18, tied. 0400 629427
Miesten saunailta Sarpatissa ke 21.11. klo 18. Pyyhe ja pipillia mukaan!

LAPSILLE JA PERHEILLE:
Ekavauvuryhmä Pallerot ti kirkolla klo 13-15.
Perhekerhot ke ja to kirkolla klo

7417.
PARTIO SÄYNÄTSALOSSA
Tiedustelut p. 045 657 7898.

Neulaskoti (Keljonkangas)

PIHKATIE 4 p 050 5497 046

Perhemessu su 11.11. klo 16, Kärkkäinen, Hassinen. Ennen messua klo15 leivotaan isille isänpäiväleivokset.
Perjantairukous 16.11. klo 19.
Tilkkutäkkimessu su 18.11. klo 16, Kärkkäinen, Tenkanen, Puukari, Pirttimäki, nuoret.
Toivon torstai 22.11. klo 18.30. *Kristitty ja ruumiillisuus*, Saija

NUORET:

Nuortenilta to 15.11. klo 17-19 Neulaskoti
Isokoulutus perus- ja jatkoisot su 18.11. klo 13-17 Neulaskoti
Tiedustelut p. 050 407 0060.

9.30-11.30 ja ti Puuppolan uudessa kerhotilassa, Takalankuja 1, klo 9.30-11.30.
Pyhäkoulu Puuppolan uudessa kerhotilassa ke 21.11. klo 17.30.
Muskaritoimintaa Tikkakosken kirkolla maanantaisin, tied. 050 3409893.
Lisätietoja lapsi- ja perhetyön toiminnasta 040 560 9914.

KOULUIKÄISET:
Vapaita kerhopaikkoja voi tiedustella 040 5609915.

NUORET:

Peli-illat tiistaisin klo 18-21.
Isokoulutukset ke 21.11. : perusisot klo 17.30 ja jatkoisot klo 19.
Nuorten ilta lauantaan klo 18-20 kirkolla.

Väätäinen, Johanna Manninen ja Tauonpaikka. Iltatee.

DIAKONIA:
Neulaskodilla kotiruokatunti ti klo 11-12.
Neulaskodin olohuone ja avoimet ovet ti klo 13-15.

APUA JA TUKEA ELÄMÄÄN!
Älä jää yksin! Diakonian vastaanotto ti ja to klo 9-11 Neulaskodilla, p. 050 549 7015.

KOULUIKÄISET:
Toimintakerho ke klo 17-18.30, Neulaskoti. Tied. p. 050 407 0060.

RYHMÄTOIMINTA:
Lähetyspiiri ma klo 13-14.30, parilliset viikot.
Isien sähly ti klo 18-19, Keljonkankaan koulu.

PARTIO NEULASKODILLA:
Tiedustelut p. 040 732 8101.

MUSIIKKI:

Valon Laulu to klo 17-18, srk-koti.
Kospelkuoro Neulaset to klo 18-19.30, srk-koti. Tied. p. 044 299 1478.
Kanteleryhmä p. 0400 669 146.

Lisätietoja nuorisotyöstä 040 760 5098.

DIAKONIA:
Työtupa tiistaisin klo 12-16 kirkolla.
Päiväpiiri ke 14.11. klo 13 pappilassa.
Hartaus ja aamupala torstaisin kirkolla klo 10.

Ajanvaraus diakoniatyöntekijän vastaanotolle p. 040 560 9916 tai marja-liisa.jaakonaho@evl.fi.

MUSIIKKI:
Candela-kuoro torstaisin klo 18.30-20.30 kirkolla. Uudet laulajat, tervetuloa! Lisätietoja: p. 040 5609913.

Palokan Kulttuuriviikolla kirkko soi

Palokan XII kulttuuriviikon avajaiset ovat uuden aluekirjaston tiloissa Palokan koulukeskuksessa lauantaina 10.11. klo 13. Avauspuheen pitää Jyväskylän kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolautakunnan puheenjohtaja **Pauliina Holm**. Tilaisuudessa kuullaan **Mikko Makkosen** harmonikkamusiikkia ja nähdään kuvia vanhasta ja uudesta Palokasta.

Kirjastossa on avoinna Jyväskylän 175-vuotisjuhlanäytely *Eletty eilinen*. Kansalaisopiston avoimet ovet tarjoavat koulukeskuksen tiloissa aktiivisia kuvataidellaisuuksia lapsille ja nuorille. Ryhmät kokoontuvat maanantaista torstaihin oman "lukujärjestyksensä" mukaisesti. Niissä pääsee kokeilemaan mm. tekstiili- ja keramiikkatöitä sekä piirustusta ja maalausta.

Kansalaisopiston musiikki-luokassa tiistaina 13.11. kokoontuvat lasten muskarit. Ne on tarkoitettu 2-3-vuotiaista 6-7-vuotiaisiin.

Isänpäivänä on kansanlaulukirkko klo 10, Kuokkalan Pelimannit avustavat. Klo 15

Maanantaina 12.11. klo 18 Pelimannitalolla Runon ja laulun illan toteuttavat runonlausuja Mirjami Asikainen ja lauluryhmä Tuikka Tuovi Ruhasen johdolla. Runot ja laulut kertovat surun kohtaamisesta ja Jumalan lohdutuksesta.

on isänpäivän perhekirkko.

Tiistaina 13.11. klo 18 kirkossa on luento lapsen surun kohtaamisesta läheisen kuoleman jälkeen. Mukana ovat **Sirpa Mynttinen**, **Anne Salonen** ja **Elina Romar**. Lastenhoito on järjestetty. Ilmoittautuminen perjantaihin 9.11. mennessä puh. 040 5609910.

Keskiviikkona 14.11. klo 16-18 on kahvit ja mahdollisuus tutustua Palokan uuteen koulukeskukseen. Klo 18 alkaa koulukeskuksen avajaisjuhla.

Keskiviikkona 14.11. klo 18 on kirkossa **Toni Edelmännin**

Torstaina 15.11. klo 18 Jukka Salmisen konsertti lapsille Palokan kirkossa. Konsertissa on menoa ja meininkiä, ja pääset itsekin osallistumaan iloon omalla äänelläsi

konsertti *Hän jota rakastin*. Laulujen teemat liittyvät suruun ja kaipaukseen.

Torstaina 15.11. klo 9.30-

10.30 **Jari Parviainen** tarjoaa urkuuokion kirkossa. Klo 18 kirkossa on menoa ja meininkiä, kun **Jukka Salminen** konsertoi lapsille.

Klo 19-22 Koulukeskuksen ruokalassa esiintyvät Home Junior, RockAll-kuoro ja koulun bändikilpailun voittaja.

Torstain kirjailijavierasaluekirjastossa klo 17.30 on **Markku Ropponen**. Perjantaina 16.11. klo 10 kirjailijavieras on **Pasi Lönn**.

Perjantaina voi jututtaa Palokka-Seuran edustajia aluekirjastossa. Klo 18 on Loiskis-orkesterin perhekonsertti koulukeskuksen ruokalassa. Liput 5 euroa, sylivauvat ilmaiseksi. Lippuja voi hankkia ennakkoon p. 040 5399 459 tai loiskis@loiskis.fi.

Lauantaina 17.11. klo 9-13 voi tutustua uuteen kouluun.

Sunnuntaina 18.11. klo 19 **Leena Liimatainen** ja **Eliisa Suni** tarjoavat *Kuulaiden laulujen* illassa elämyksiä **Kuulan**, **Mozartin** ja **Merikannon** sävellysten parissa. Vapaaehtoinen ohjelmamaksu on 7 euroa.

Lisätiedot www.palokka.fi

Leena Liimatainen on esiintynyt lukuisissa oopperaroleissa sekä oratorio- ja passiosolistina. Eliisa Suni tunnetaan monipuolisena pianistina. Heidän konserttinsa *Kuulaiden laulujen ilta* päättää Palokan kulttuuriviikon sunnuntaina 18.11. klo 19. Konsertti on Palokan kirkossa.

Yhteislaulut Vaajakoskella

Kauneimmat hengelliset laulut -yhteislaulutilaisuus on 11.11. klo 16 Vaajakosken kirkossa. Mukana Liisa Partanen, soitinryhmä sekä Hannu Huttunen. Tervetuloa laulamaan porukassa.

Henki & elämä

4. vsk.
ISSN 1798-1255
Seuraava lehti 22.11.
Materiaali 10.11.

Jyväskylän seurakunta

Kustantaja Kustannus-osakeyhtiö Kotimaa
0207 54 2000
Julkaisija
Jyväskylän seurakunta
Painosmäärä
62 500
Jakelu Itella Oyj
Jakeluhuomautukset
Postin asiakaspalvelu,
puh. 0200 71 000
www.posti.fi/palauta

Päätoimittaja
Marjo Rönnkvist 040 535 1064
Toimitus
Kaarina Heiskanen 050 380 0612
Sirpa Koivisto 040 703 0350
Janne Könönen 050 360 3459
Marja Leena Luukkonen 040 545 8740
Sähköposti
jklstrk.tiedotus@evl.fi
etunimi.sukunimi@evl.fi
Faksi (014)636 785

Osoite Cygnaeuksenkatu 8
PL 103, 40101 JYVÄSKYLÄ
Ilmoitusmyynti
Jaana Mehtälä
p. 020 754 2309,
040 509 4962
jaana.mehtala@kotimaa.fi
Ilmoitushinnat
1,60 e/pmm
**Seurakunnan puhelin-
vaihde 014 636611**

Vaajakosken alueseurakunta

Vaajakosken kirkko

KIRKKOTIE 11 p 040 560 9930

Su 11.11. klo 10 **Messu, Perheun sunnuntai**. Laitinen, Partanen.
Kauneimmat hengelliset laulut-yhteislaulutilaisuus 11.11. klo 16 kirkossa. Huttunen, Partanen, soitinryhmä.
Su 18.11. klo 10 **Messu**. Kauppinen, Piilonen. Seniorit -laulu-ryhmä.
Su 18.11. klo 14 **Rippikoulu** -pöytä. Laitinen, Piippanen, Muhonen.
Toni Edelmännin konsertti: Hän, jota rakastin su 18.11. klo 19 kirkossa.

RYHMÄTOIMINTAA:

To 8.11. klo 18.30 **Miestenpiiri**. Lasse Nikkinen.
To 15.11. klo 12 **Miestenpiiri**.
To 22.11. klo 18.30 **Miestenpiiri**. Lasse Nikkinen.

SEURAKUNTAILTA:

Ke 14.11. klo 18.30 Tölskän srk-iltä Kerttu ja Heimo Savelalla, Mutkatie 14.

DIAKONIA:

Ke 14.11. Keskiviikkokerho, Vaajakosken kirkko, klo 13.
Ke 21.11. Keskiviikkokerho, Jyväskylän srk-koti, klo 13.

PÄIVYSTYKSET:

Vaajakosken kirkko, ke ja pe klo 9-10. marja-leena.liimatainen@evl.fi, 040-560 9926.
Jyväskylän seurakuntakoti, ti ja ke klo 9-10. tero.reingoldt@evl.fi, 040 560 9927.
Pyydettyäessä tehdään myös kotikäyntejä. Tarkat päivystystiedot löytyvät toimittajien ilmoitustaululta tai diakoniatoimiston ovesta.

LÄHETYSYTYÖ:

Ti 13.11. klo 17:30 **Askarrelaan lähetyksyyjäisiin**. Kirkko.
Ti 20.11. klo 13 **Lähetyksiä**, kirkko.
Ti 20.11. klo 17:30 **Askarrelaan lähetyksyyjäisiin**. Kirkko.

LAPSET JA PERHEET:

Säännöllistä viikkotoimintaa 3-5-vuotiaille lapsille suunnatut kerhot, perhepäivät ja vauvaryhmä. Lisäksi on perheiden kirkkohetkiä, joista ilmoitamme aina erikseen.

Muistathan myös **lapsiparkit**, joista voi kysyä lisää varhaiskasvatustalustamme.

Pyhäkoulu on tärkeä osa toimintamme ja pyhäkouluohjaajat odottavatkin innolla uusia pyhäkouluilaisia! Tarvitsemme myös uusia pyhäkouluohjaajia, joten olethan yhteydessä Leenaan mikäli kiinnostuit!

Muskarit toimivat kirkossa tiistaisin klo 8-12 ja niistä vastaa Terhi (p. 050 3409893) Tarja ja Johanna toimivat **Tukea arkeen -toiminnan** parissa, joten heihin voi olla tarvittaessa yhteydessä. P. 0400 905915/ Johanna 0400 706205/Tarja.

Tärkeät tärpit:

***Kirkkohetki** 22.11. ilm. viikkoa aiemmin!
*Jyväskylän srk-koti **arkipyhäkoulu** 19.11. ma klo 18.
***Tölskän pyhäkoulu** aina sunnuntaisin klo 14.
Toimintaan pääset osallistumaan niin Vaajakosken kirkolla, Jyväskylän seurakuntakodilla kuin Kaunis-harjun kerholassakin.
Lisätietoja nettisivuiltamme: jyvaskylanseurakunta.fi/alue-seurakunnat/vaajakoski/lapset ja perheet/ tai 040 5741706/ Leena

NUORISOTYÖ, KOULU- IKAISET, KERHOT:

Vielä voi päästä mukaan, jos ryhmiin mahtuu! ILMOITTAUTUMINEN Kirsille.
Monitoimikerho 3-5. lk: keskiviikkoisin klo 16.30-18 (Vaajakosken kirkko, päiväkerhotila)
Sporttikerho 3.-5. lk: torstaisin klo 16.45-17.45 (Vaajakosken kirkko, liikuntasali)
Sählykerho 3.-5. lk: perjantai-

sin klo 16.30-17.30 (Jyväskylän koulu, liikuntasali)
Kokkikerho 1.-3. lk: perjantaisin klo 14.30-16 (kirkko)
Monitoimikerhojen (5 e) ja kokkikerhon (10 e) suoritetaan viimeistään toisella kerhokerralla. Lisätietoja: www.jyvaskylanseurakunta.fi/ Vaajakosken alue tai kirsi-marja.piippanen@evl.fi p. 040 5582542.

NUORILLE:

Nuorten retki Lahteen la 10.11., lähtö klo 8 kirkolta.
Isoskoulutus keskiviikkoisin klo 17.30-19.15 kirkolla.
perusisot (uudet): 14.11.
jatkoisot (toisen vuoden isoset): 21.11. **Jatkoisosten leiri** 23.-25.11.

Hengari: Nuorille avoimet ovet joka keskiviikko heti isoskoulutuksen jälkeen klo 19.00-20.30. Tule hengaillemaan kavereiden kanssa ja tapaamaan työntekijöitä.
Koulupäivystykset joka perjantai Vaajakosken koululla klo 10.45-12.15!
Perjantaikahvila 16.11. klo 17-21.45 kirkolla. Tervetuloa pelamaan biljardia, soittamaan bändikämpälle, laulamaan singstaria ja tapaamaan tuttuja. Kahvilasta saa kaffetta, teetä ja keksejä tai muuta purtavaa.

Perjantaikahvila 16.11. klo 17-21.45 kirkolla. Tervetuloa pelamaan biljardia, soittamaan bändikämpälle, laulamaan singstaria ja tapaamaan tuttuja. Kahvilasta saa kaffetta, teetä ja keksejä tai muuta purtavaa.

MUSIIKKI:

Kantelepiiri maanantaisin klo 19 kirkolla. Tied. Ulla Honkonen p. 0400 669 146.
Senioreiden lauluryhmä kirkolla torstaisin klo 12.30. Mahtuu uusia laulajia. Tiedustelut Sirpa Piilonen puh. 040 560 9922.
Kirkkokuoro torstaisin klo 18. Uusia laulajia toivotaan mukaan. Tied. Liisa Partanen p. 050 358 1860.
Maajaka-kuoro perjantaisin klo 18. Tied. Minna Lassila p. 0400 504 622.

Aikuistyö

Vesalan veljespiiri ma 19.11. klo 18 Vesalan kurssikeskuksessa. Aihe: *Vanhurskaus ja pyhitys*. Lähtö autoilla klo 17.30 Kesku-seurakuntatalolta, Yliopistonk.12.

Kohtaamispaikka

www.kohtaamispaikka.net
Su 18.11. klo 17 **Iltamessu** Kaupunginkirkossa, Mika Kilkki. **Lastentapahtuma** Sacariumissa (yli 6 v lapsille) klo 16.45 -18.20. Nyttärit. Vanhemmat vievät ja hakevat lapset. **Opiskelijoiden jatkot** Sacariumissa messun jälkeen. Seuraava **Alfa-kurssi** alkaa helmikuussa 2013.
Muut toimintatiedot mm KohtaamisRyhmistä, raamatusuohjelmasta katso www.kohtaamispaikka.net

Leskien klubi

To 8.11. klo 10 **Keskustelukerta**, keittolounas. Klo 18 mahdollisuus osallistua Kesku-seurakuntatalolla keskustelutilaisuuteen *Hyvä kuolema*.
To 21.11. klo 17 **Keskustelutilaisuus** Kesku-seurakuntatalolla. *Kuolleillakin on ihmisoikeudet*, oikeushammasslaäkärinen Helena Ranta. Tilaisuudet ovat osa Maassa Taivaassa - ajatuksia kuolemasta - tapahtumaa.
Leskien klubi on vertaisryhmä iäkkäimmille leskille. Ryhmään voi tulla ilman ilmoittautumista.

Maahanmuuttajatyö

Cygnaeuksenkatu 8
Mirja Hytönen (Kutti), maahan-

Yhteiset

muuttajatyön diakoni, p. 050 549 7033, mirja.hytonen@evl.fi
Maia Tikko, maahanmuuttajatyön avustaja, p. 041 705 2329, maia.tikko@evl.fi,
Senioritanssiryhmä Kesku-seurakuntatalon jumppasali (Yliopistonkatu 12) ti klo 10.30-11.45.
Naisten Suomi-kerho (Kauppakatu 13) ke 10-11.30.
Paluumuuttajien kerho Keltinmäen kirkolla (Keltinmäentie 10) ti klo 10-12.
Naisten Suomi-kerho Polttolin- ja 3, Kuokkala ti klo 10-11.30. Kerhot Huhtasuon kirkolla (Nevakatu 6):
Naisten jumppa jumppasalissa ti klo 12-13.
Naisten Suomi-kerho takka-naueessa ke klo 13-14.30.
Paluumuuttajien kerho takka-naueessa to klo 10-12.
Lentopallokerho jumppasalissa to klo 17-18.
Koripallokerho jumppasali la klo 12-13.45.
Miesten lentopallokerho + sauna jumppasali to klo 19-21.

Näkövammaiset ja huonokuuloiset

Päivystys ma ja ke klo 9-11, Cygnaeuksenkatu 8, p. 050 549 7023.
Kerho ke 21.11. klo 13 Kesku-srktalolla, Yliopistonk. 12. Kahvi klo 12.30. Pastori Ville Tikkanen.
Tulossa: Joulujuhla ke 12.12. klo 10-14.15 Vesalassa. Hintaa 20 e. Ilm. viim. 3.12. mennessä.

Omaishoitajat

Tuija Emaus-Etindelle, p. 050 549

Toni Edelmännin konsertti Vaajakoskella

Hän, jota rakastin -konsertti kuullaan kirkossa sunnuntai-
na 18.11. klo 19. Edelmännin on säveltänyt Maassa Taivaassa tapahtumaa varten oman konanaisuuden pianolla säestettyjä lauluja. Ohjelmiston kesto on noin yksi tunti. Laulu-

jen sanoitukset on koottu **Anna-Mari Kaskisen** runoista. Vapaa pääsy.
Toni Edelmännin on maamme monipuolisimpia säveltäjiä. Hänen tuotannossaan lajit ja tyyli sekoittuvat, sillä hän on yhtä aikaa taiturillinen

laulelmien, kuoromusiikin, elokuvamusiikin sekä teatteri- ja tanssituotantojen musiikin kirjoittajana.
Edelmännin yritys lauluja ovat tulkinneet ja levyttäneet useat tunnetut kotimaiset laulajat, mm. Eija Ahvo.

Kristilliset järjestöt

Herättäjä-Yhdistys

10.11. klo 15. **Martinpäiväseurat** Keltinmäen kirkolla. Kahvitus alkaa 17.30.
13.11. klo 17.30 **Seurat** Vanhassa pappilassa

Jyväskylän NNKY

Puistotori 4
Toiminnanohjaaja Tanja Nieminen, 040 740 4472
jklmnky@elisanet.fi, www.ywca.fi/paikallisyhdistykset/Jyväskylä, www.facebook.com/jklmnky
Ke 7.11. klo 18 7.11. **Kirjapiiri II**. Satu Koskimies: *Te näitte mun soittoni riemun*.
Ti 13.11. klo 9-11 **Avoin kohtaamispaikka** aamiaisineen: NNKY:n ja NMKY:n maailmanylehteyden rukousviikko; klo 17-20 **Tuunaus- ja taidetöppä**, kangaslaminointi.
Ke 14.11. klo 17 **Exodus-raamattupiiri**: Jesajan kirja.
Ti 20.11. klo 9-11 **Avoin kohtaamispaikka** aamiaisineen: *Enkelielämää*, Marja-Liisa Kuitunen; klo 18 **Latinapiiri**.

Jyväskylän Kristilliset eläkeläiset

Tilaisuus ma 19.11. klo 14 Huh-tasuon kirkolla (Nevakatu 6).

Jyväskylän Rauhanyhdistys

www.jklm.net
Ke 7.11. klo 19 **Seurat**, ry.
La 10.11. klo 19 **Seurat**, ry.
Su 11.11. klo 16 **Isänpäiväseurat**, ry.
Ke 14.11. klo 19 **Seurat**, ry.
La 17.11. klo 18 **Alueellinen nuortenilta**, ry.
Su 18.11. klo 13 **Seurat** ja kahvi-tus, Palokan kirkko; klo 16 **Seurat**, ry.
Ke 21.11. klo 19 **Seurat**, ry.
Tiedustelut: p. 044 505 0653.

Kansan

Raamattuseura

Sanan Kulma, Seminaarinkatu 19
Raamattupiiri Sanan Kulmalla pe 16.11. klo 11.
Rukouspiiri Sanan Kulmalla ke klo 12.
SenioriFoorum *Vuorovaikutus -taitolaji joka iässä* Kesku-seurakuntatalossa ti 13.11. klo 13. Perheterapeutti Aila Kraft, opetta- ja Leena Impiö, Tuula Hakkarainen, Risto Valtasaari. Isäntänä Heimo Lajunen. Mukana Inkeri Virkkala-Järvinen. Kahvit ja keskustelua.

Keski-Suomen ev.lut. Kansanlähetyks

Lähetyskoti, Kauppakatu 13, p. (014) 620 801, ksuomi@sekl.fi, <http://http://keski-suomi.sekl.fi>

fi, <http://http://keski-suomi.sekl.fi>
Toimisto auki ti ja to klo 10-14.
Lähetyskoti:
Ke 7.11. klo 10-11.30 **Suomi-kerho** maahanmuuttajanaisille.
Ke 7.11. klo 16 **Maahanmuuttajien rukouspiiri**.
To 8.11. klo 11.30-14 **Torstai-kahvila**.
Pe 9.11. klo 8-9 **Aamurukouspiiri**.
Pe 9.11. EI Kolme kohtaamista-iltaa, koska Armolahjaseminaari 9.-11.11. (Raimo ja Ulpu Lappi).
La 10.11. klo 19-21.30 **Pointti-
nuortenilta**.
Ke 14.11. klo 10-11.30 **Suomi-kerho** maahanmuuttajanaisille.
Ke 14.11. klo 16 **Maahanmuuttajien rukouspiiri**.
To 15.11. klo 11.30-14 **Torstai-
kahvila**.
To 15.11. klo 18.30 **Miestenpiiri**.
Pe 16.11. klo 8-9 **Aamurukous-
piiri**.
Pe 16.11. klo 19 **Kolme kohtaamis-
mista -ilta** opiskelijoille ja nuoril-
le aikuisille.
La 17.11. klo 19-21.30 **Pointti-
nuortenilta**.
Su 18.11. klo 18 **Sanan Keidas**.
Hyvä ja huono palvelija, Jari Jurvakainen, Ritva Huhta-aho.
Ma 19.11. klo 18 **Raamattupiiri**.
Ti 20.11. klo 13 **Naisten raamat-
tupiiri**.
Ke 21.11. klo 10-11.30 **Suomi-
kerho** maahanmuuttajanaisille.

Ke 21.11. klo 16 **Maahanmuuttajien rukouspiiri**.
Muualla Jyväskylässä:
To 8.11. klo 18.30 **Miestenpiiri** Vaajakoskella, Vaajakosken kirkko, Kirkkotie 11.
Pe-Su 9.-11.11. **Armolahjaseminaari** Halsilan seurakuntakeskuksessa, Kärpänkujalle 5. Opetuksessa Ulpu ja Raimo Lappi, Reino Saarelma, Osma Väätäinen ja Martti Muurikainen. Ohjelmia saatavissa Lähetyskodilta ja Halsilan kirkosta. Järj. Huhtasuon alueseurakunta, Keski-Suomen Ev.lut. Kansanlähetyks, Kansanlähetysoipisto.
Su 11.11. klo 16 **Leipäsuunnat** Halsilan kirkossa, Kärpänkujalle 5. *Minunkin puolestani*, Raimo Lappi, ehtoollinen (Armolahjaseminaarin päätöstilaisuus). Musiikki Maria ja Jousia Lappi. Lapsille oma opetus.
La 10.11. klo 10 **Isä-poika-sähly** Huhtasuon srk-keskuksessa, Nevakatu 6.
Pe 16.11. klo 18-20.30 **Varkkari-
ilta** Tentkeillä Palokassa, Tertun-
metsä 8.
Su 18.11. klo 11 **Perhepyhäkoulu** **Pikkuleipä**, Aarresaaren päi-
väkoti, Toritie 22, Kuokkala.
Ma 19.11. klo **Naisten raamat-
tupiiri** Vaajakoskella, Lintulenti-
kintie 3.
Jyväskylän/Muurame:
Ke 21.11. klo 10-12 **Äiti-lapsi-**

raamis eri kodeissa. Lisätiedot Jenni Seppäselältä puh. 045 802 3465.
Pe 9.11. klo 18-20.30 **3-6-
ilta** 3-6-luokkalaistoille, Myrskyläydyn päiväkotia, Antinmutka 18, Kinkomaa.
Keski-Suomen Sotaorvot
Kerho to 8.11. klo 13. Tutustumisen Keski-Suomen Museoon, Alvar Aallonkatu 7. Kahvit.
Kirpputori/myyjäiset ma 12.11. klo 13.30-16 Sepänkeskuksen Raktori-salissa.

Lähetysyhdistys Kylväjä

Lähetyspiiri ma 12.11. klo 13 Neulaskodilla, E. Puhalainen.
Perjantairukous pe 16.11. klo 19 Neulaskodilla, E. Puhalainen.
Keskustan lähetysilta ma 19.11. klo 17.30 Vanhassa pappilassa, Vapaudenkatu 26. Kaija Pasanen, Raija Hämynen, Auni Pelkonen.

SLEY

Lutherin kirkko, Kansakoulu. 5.
Messu sunnuntaisin kello 12: 11.11. Olli Koskeniemi; 18.11. Petri Harju.
Evangeliset opiskelijat ke klo

18.30: 7.11. *Koukussa*, Samuli Luomaranta; 14.11. *Soffa-
ilta*; 21.11. *Rikos ja rangaistus*? Esa Luomaranta
Nuortenilta Jyvis 9.11. Tied. l.vallenius@luukku.com ja lauri.s. minkinen@juu.fi, p.040 715 4401.
Hamona-kuoron harjoitukset joka toinen maanantai Lutherin kirkolla klo 18.30. Monipuolista hengellistä musiikkia, ilpo.vuorenoja@gmail.com, 040 526 0909.

Suomen Raamattuopisto

**Raamattuopetuksen ja musii-
kin ilta** ke 5.12. klo 18.30 Hals-
silan srk-keskuksessa. *Hyväksyn-
kö itseni - terveestä itsetunnosta*
Raamatun valossa, Aino Viitanen,
musiikki Maria Salmela ja Gsus.

Törmälän ystävät

Työpiiri pe 9.11. klo 13 Vanhassa pappilassa, Vapaudenkatu 26.
Adventtiretki Törmälään 8.12. Ateria ja kahvit 20 e ja kyyti 15-20 e. Bussi Kesku-seurakuntatalon edestä klo 10. Tied. ja ilm. 30.11. mennessä p. 050 5265 539 tai p. 050 3547 776.
Törmälän joulu 23.-26.12. Tied. ja ilm. p. 040 5582 439 tai p. 050 5265 539.

Asuntoauton kuva kuolinilmoituksessa hämmentää

Suomessa ilmoitukset on pitkälle vakioitu, Ruotsissa kuvakieli on värikkäämpää.

SIRPA KOIVISTO

Ruotsalaiset kuolinilmoitukset hämmäntävät hillittyihin ilmoituksiin tottunutta suomalaista. Kuvakieli hätkähdyttää, kun vainajan viimeistä tervehdystä värittää ristin sijaan vaikkapa asuntoauton kuva. Kuolinilmoitusten sisällön ja muodon osalta suomalaiset ovat yhä hyvin perinteisiä.

Ruotsalaisessa päivälehdessä julkaistuissa kuolinilmoituksissa kohtelee muun muassa viulun, lentokoneen ja muurauksien kuva. Yksilöllisillä kuvavaihtoehdoilla on haluttu kertoa jotakin oleellista vainajan elämästä, persoonasta tai harrastuksista. Tavalliset kuvat ovat joissakin ilmoituksissa syrjäyttäneet ristit ja muut uskonnolliset symbolit.

Suomessa kuolinilmoitusten ulkoasu on monissa lehdissä hyvin pitkälle vakioitu. Kuvavaihtoehtoja risti on ylivoimaisesti suosituin. Muutkin tarjolla olevat kuvat ovat hillittyjä. Ristin lisäksi tarjolla on muun muassa erilaisia enkeleitä, kukkia, lintuja ja maisemakuvia.

Vakioitun ulkoasun tavoitteena on pitää kuolinilmoitusten ulkoasu rauhallisena ja selkeänä.

- Suomalaiset tuntuvat olevan tässä suhteessa hyvin perinteisiä. Yksilöllisyyttä haetaan ilmoituksiin ehkä enemmän sisällön kuin ulkoasun kautta. Esimerkiksi perinteisen värsyn sijaan voidaan ilmoitukseen lainata sanoja läheiseksi koetusta laulusta tai runosta, tuotepäällikkö **Sari Bjugg** *Helsingin Sanomista* toteaa.

Oman värsyn tai muistolauseen sijaan kuolinilmoituksiin on helppo valita teksti myös lehtien valmiista tarjonnasta. Niinpä samat värsyt voivat toistua kuolinilmoituksissa vuodesta toiseen.

- Ilmoituksia seurattessa kyllä huomaa, että joku tietty värsy puhuttelee suurta määrää ihmisiä ja kerran ilmestyttyään samaa värsyä käytetään monissa ilmoituksissa.

Netin kautta puolet ilmoituksista

Tätä päivää on kuolinilmoituksen suunnittelu verkossa silloin, kun se itselle parhaiten sopii. Ilmoituksen jättäminen verkkopalvelussa on helppoa ja esimerkiksi *Helsingin Sanomissa* kuolinilmoitusten verkkopalvelu on avoinna läpi vuorokauden. Bjuggin mukaan puolet lehdestä julkaistuista kuolinilmoituksista tehdään jo verkkopalvelun kautta.

Helsingin Sanomissa vakioidut kuolinilmoitukset ovat olleet käytössä jo vuosia. Kuvavaihtoehtoja päivitetään aika ajoin, mutta muita suurempia muutoksia ei ilmoituksiin ole tehty. Bjugg ei usko, että ruotsalaisten tapa julkaista kuolinilmoituksia rantautuu kovin helposti Suomeen ainakaan lähivuosina.

- Perusmalli varmasti säilyy, sillä lukijoiden toiveena on, että kuolinilmoitukset pysyvät jatkossakin rauhallisina, selkeinä ja helposti luettavina.

Rakkaamme
Maija MEIKÄLÄINEN
s. 7.5.2009
k. 23.2.2012

*Et suruja tunne taivaan tiellä,
on monet rakkaat vastassa sielä.
Sinä elät myöskin keskellämme,
koska säilyt aina sydämissämme.*

Kaivaten
Äiti ja isä

Matti MEIKÄLÄINEN
s. 18.10.1987
k. 2.9.2019

*Tuoli on onnellinen
tuolessa ja puolella.*

**Käivaten ja kaivaten
Siskolokset ja perheet**

Star wars -fanille omistettu kuolinilmoitus saattaisi olla mahdollinen ruotsalaisessa päivälehdessä. Suomessa kuolinilmoitusten ulkoasu ja sisältö ovat hillitympiä ja perinteisempiä. Mitä kuolinilmoitusten sanat kertovat suhteestamme kuolemaan ja elämään? Sitä valottaa kirkkoherra Arto Viitala torstaina 15.11. klo 18 alkavassa keskustelutilaisuudessa Keskusseurakuntatalolla. PIIRROKSET: RONJA LIUKKONEN

Ilmoitukset ilmentävät kristillistä uskoa

SIRPA KOIVISTO

Jyväskylän yliopiston akatemiaturkija **Outi Fingerroosa** ruotsalaisten avoimempi ja rohkeampi tapa julkaista kuolinilmoituksia ei yllätä. Ruotsissa vainajasta kerrotaan persoonallisemmin myös kuvien kautta, kun taas Suomessa ilmoitukset ilmentävät vahvasti kristillistä uskoa.

- Uskonnon merkitys korostuu meillä erityisesti hautajaisissa. Suomalaiset ovat vielä perinteistä kirkko-

kansaa.

Monikulttuurisuus on Suomessa huomattavasti ohuempaa länsinaapuriiin verrattuna.

- Kun ensimmäinen maahanmuuttajasukupolvi kuolee, on mielenkiintoista nähdä miten tämä näkyy kuolinilmoituksissa. Jo nyt julkaistaan jonkin verran ilmoituksia, joissa kristillisten symbolien tilalla on jokin muu hillitty kuva. Monikaan vainaja ei enää kuulu kirkkoon.

Suomessa kuolinilmoituksilla on

pitkät perinteet. Niitä on julkaistu lehdissä jo viime vuosisadan alussa. Ennen lehti-ilmoituksia läheisen kuolemasta käytiin ilmoittamassa henkilökohtaisesti tai hautajaisista ilmoitettiin painetulla hautajaiskutsulla. Kutsut olivat yleisempiä kauptungeissa kuin maaseudulla.

Ilmoitusten muoto on Fingerroosin mukaan pysynyt yllättävän samana, ainoastaan värsyjen kieli on muuttunut nykyaikaisemmaksi.

Kuolinilmoituksen julkaiseminen

on tärkeä osa hautajaisia.

- On hyvin poikkeuksellista, jos ilmoitusta ei ole. Kun hautajaisia vietetään enenevässä määrin perhepiirissä, lehti-ilmoituksen jättäminen on sitäkin tärkeämpää. Se antaa yhteisölle mahdollisuuden muistella vainajaa ja ottaa osaa suruun. Kuolinilmoitukset muuttuvat hitaasti, mutta suremisen tavat saavat rinnalleen uusia ajanmukaisia tapoja.

- Nettisurenminen on tulevaisuuden juttu, usko Outi Fingerroos.

ihmettelijä

JANNE KÖNÖNEN

Olen **Elsa Pekkanen**, 92. Asun Luhtisen palvelukeskuksessa Palokassa. Katselen usein ulos ikkunastani, josta avautuu hieno näkymä Palokkajärvelle, Laajavuoreen saakka. Olen luontoihminen, joten tämän huoneen saaminen oli onnenpotku. Pidän kaikista ihmisistä Luhtisessa, niin asukkaista kuin henkilökunnastakin. Meistä pidetään niin hyvää huolta.

Synnyin vanhempieni pienellä maatilalla Taka-Keljossa vuonna 1920. Kotona oli köyhää, meille lapsille ei ollut varaa ostaa leikkikalujakaan. Olin nuoremman veljeni kanssa paljon kahdestaan, sillä vanhemmat sisarukset olivat jo muuttaneet pois kotoa.

Kauppasimme äidin kanssa Jyväskylän torilla marjoja. Kävelimme kaupunkiin joka päivä edes takaisin 20 kilometriä. Ehkä siinä onkin pitkän ikäni salaisuus. Vartuttuani olin Fredrikssonin lakkitehtaalla töissä, mutta kun äitini kuoli, palasin kotiin hoitamaan maatilaa isän kanssa. Se vähän harmitti, mutta myöhemmin pääsin uudestaan töihin Fred-

rikssonille.

Tapasin sota-aikana matkalla Jyväskylään tiellä kaksi miestä. Toinen kyykki kuusen takana piilossa, toinen puhui suomea. Hän kyseli, missä on kivääritehdas, ja muuta sellaista. Vastailimme ystäväni kanssa, emmekä osanneet pelätä. Seuraavana päivänä kaksi upseeria tuli lakkitehtaalalle kyselemään, oliko kukaan nähnyt desantteja. Ihmettelimme, mikä se semoinen desantti on.

Eräänä pakkasaamuna torilla oli saksalaisia. He värjöttelivät kesätamineissaan ja pyysivät ostaa meidän myssyjämme ja lapasiamme. Ruotsalaiset vapaaehtoiset olivat sen sijaan hienoissa, lämpimissä turkeissa.

Olen kirjoittanut pienestä pitäen runoja. Niitä on julkaistu lehdissä, muun muassa *Keskisuomalaisessa*. Julkaisin tänä vuonna runokirjan *Siepatut säkeet*. Poikani otti siihen valokuvat ja järjesti painatuksen.

Saan nauttia lasteni ja lastenlasteni seurasta usein, sillä osa heistä asuu tässä lähellä. Olen myös yhden lapsen isoisoäiti. Mieheni kuoli parikymmentä vuotta sitten. Hän oli lap-

suuden ystäväni Vesangalta, jossa kävimme samaa koulua.

Kun olin lapsi, meitä harmitti kovasti veljeni kanssa sunnuntai-aamuisin. Äiti tuli herättämään ja vaati lähtemään Taulumäelle kirkkoon. Panimme hanttiin, kunnes hän lupasi ostaa matkalla limsaa ja munkkeja. Hyväääninen velipoikani lauloi lehteriltä niin kuuluvasti, että kerran kanttorikin käänsi päänsä ja ihmetteli, mistä noin kaunis ääni tulee.

Tämän päivän maailmassa ihmettelen eniten sitä, miten raa'aksi elämä on käynyt. En ymmärrä, miten joku voi satuttaa, jopa tappaa pienen lapsen.

Luen joka ilta saman iltarukouksen, jonka äiti opetti minulle. Olen oppinut luottamaan Jumalaan elämäni käänneissä. Iltaisin käänän kosketinsoittimeni äänet hiljaiselle, jotta en häiritse muita asukkaita. Soitan ilman nuotteja, tekstistä melodian hakien virsiä ja tuttuja hengellisiä lauluja. Siinä voi vierähtää tuntikin. Elämässä on niin paljon mielenkiintoista tekemistä, etteivät tunnint päivässä tahdo millään riittää.

Elsa Pekkanen on kirjoittanut lapsuudestaan saakka runoja. Ensimmäinen oma runokirja ilmestyi viimein tänä vuonna. KUVA: JANNE KÖNÖNEN